

Statybos sektoriaus ekonominis tvarumas: ką rodo skaičiai?

Jelena Stankevičienė

Statybos sektoriaus ekonominis tvarumas

**Nuoseklus ir subalansuotas ekonominis augimas ir
statybos sektoriaus finansinė gerovė**

Endogeniniai (vidiniai) veiksniai

- Pajėgumai ir našumas
- Statybos įmonių finansinė būklė
- Rizikos valdymo praktika
- Inovacijos ir technologijų diegimas
- Projektų valdymas ir vykdymas
- Darbo jėga ir įgūdžių ugdymas
- Tiekimo grandinės valdymas

Egzogeniniai (išoriniai) veiksniai

- Ekonominės sąlygos
- Vyriausybės politika ir reguliavimas
- Rinkos paklausa
- Aplinkos ir klimato politika
- Finansavimas ir palūkanų normos
- Technologinė pažanga
- Stichinės nelaimės ir išorės sukrėtimai

Endogeniniai (vidiniai) veiksniai

- Pajėgumai ir našumas
- Statybos įmonių finansinė būklė**
- Rizikos valdymo praktika
- Inovacijos ir technologijų diegimas
- Projektų valdymas ir vykdymas
- Darbo jėga ir įgūdžių ugdymas
- Tiekimo grandinės valdymas

Egzogeniniai (išoriniai) veiksniai

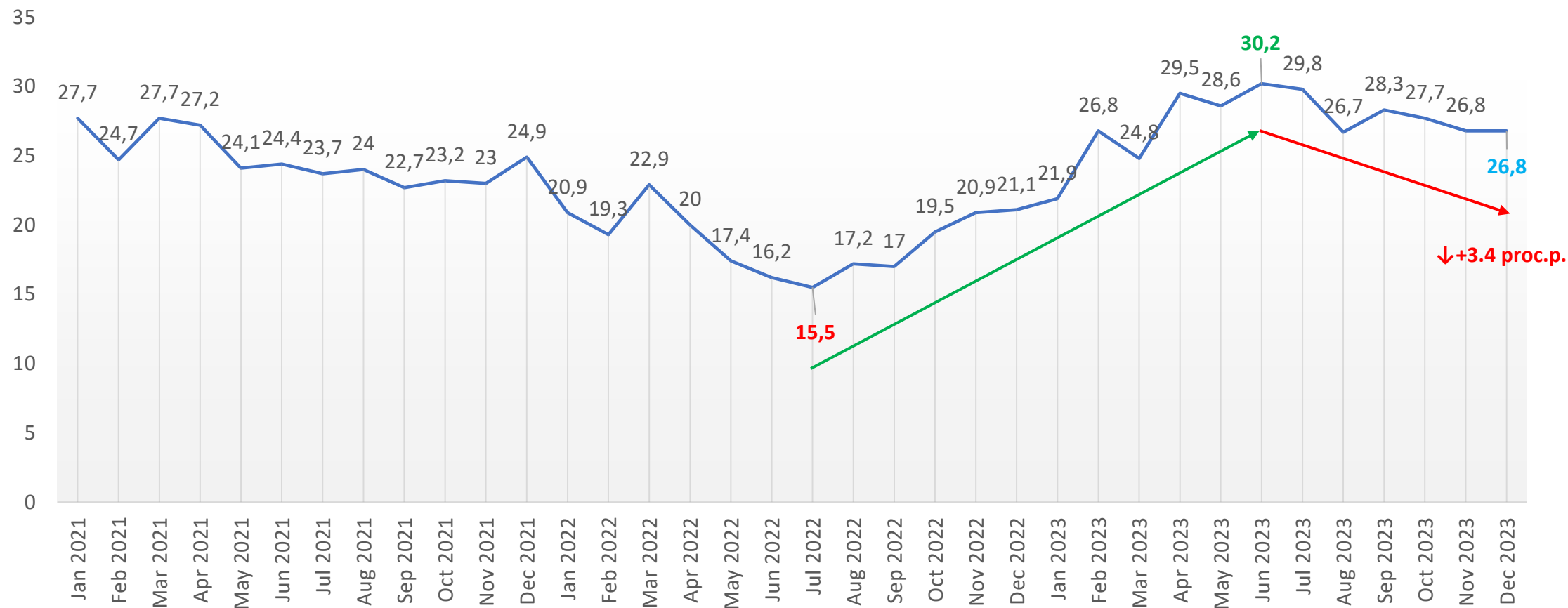

- Ekonominės sąlygos ir tendencijos**
- Vyriausybės politika ir reguliavimas
- Rinkos paklausa
- Aplinkos ir klimato politika
- Finansavimas ir palūkanų normos
- Technologinė pažanga
- Stichinės nelaimės ir išorės sukrėtimai

Verslo nuotaiikos statybų sektoriuje

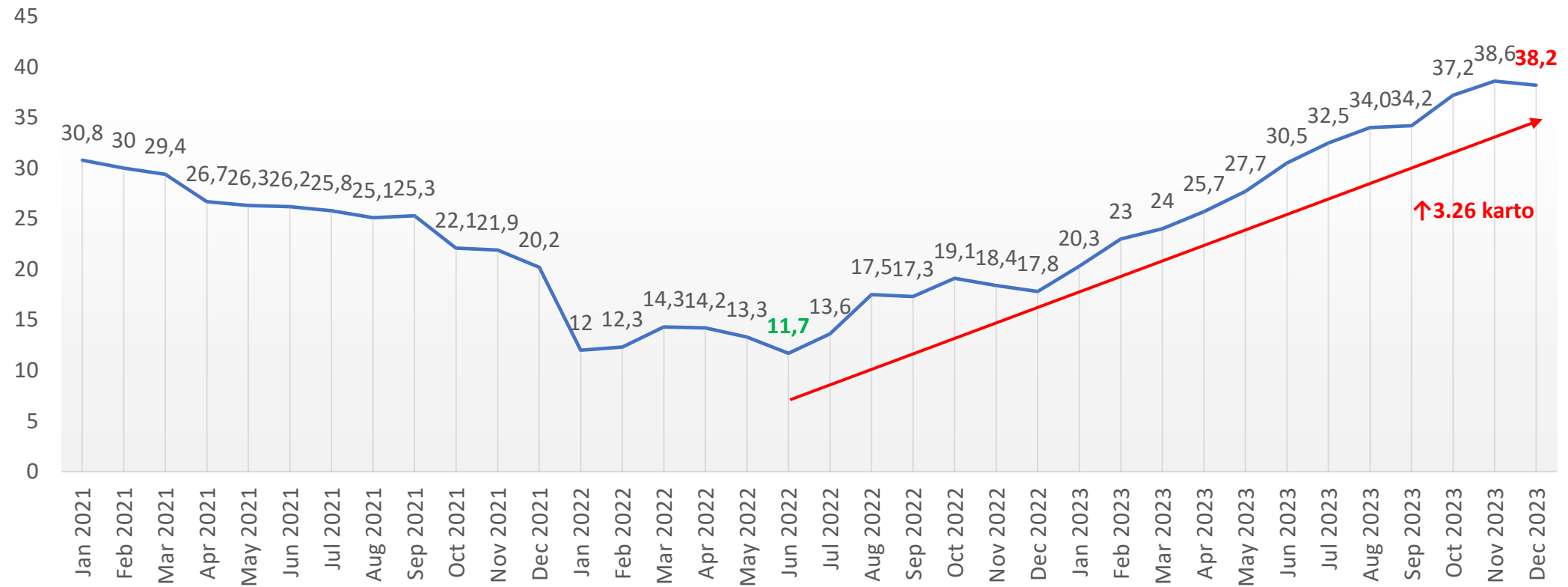
Rezultatai pagrįsti apklausa tarp reprezentatyvios statybos sektoriaus įmonių imties.
Šaltinis: Europos Komisija/ Bloomberg
Matavimas: procentais
Dažnumas: kas mėnesį

Jokių suvaržymų verslo plėtrai, %

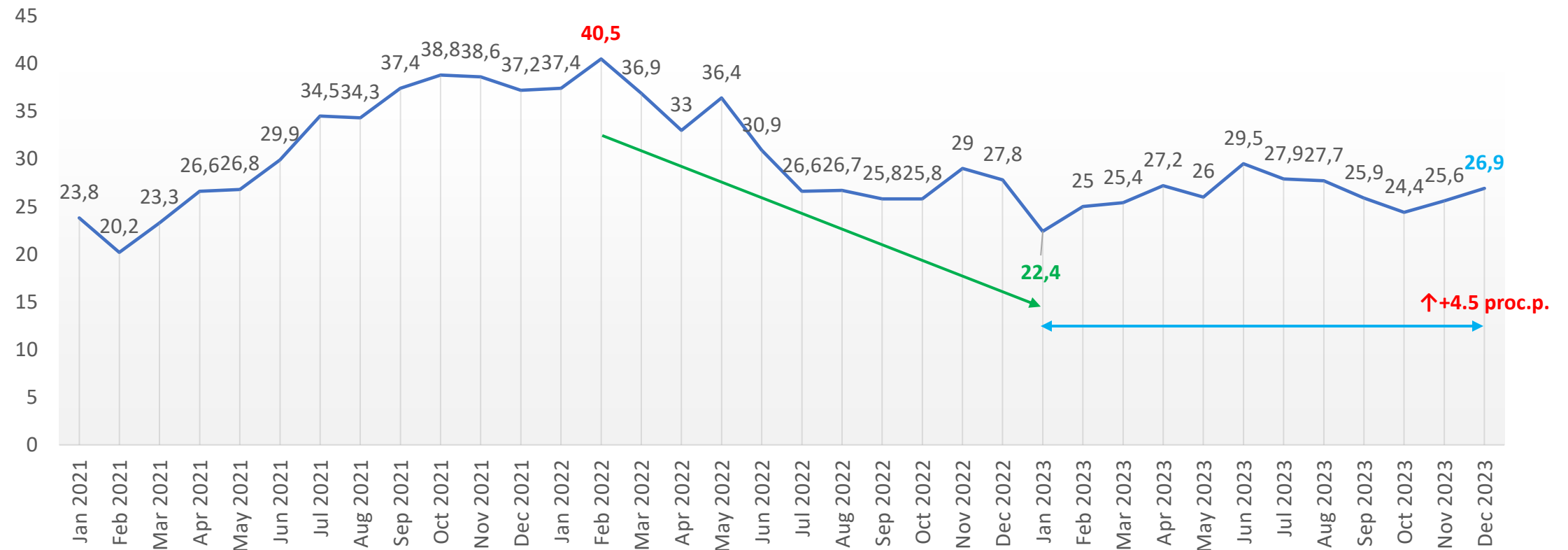
26.8% apklaustųjų mano, kad artimiausiu metu verslo plėtros neveiks jokie ribojantys veiksniai. Matome blogėjančią tendenciją nuo 2023 m. birželio, kai tokios nuomonės laikėsi **30.2%** apklaustųjų. Per šį laikotarpį neigiamai nusiteikusių apklaustųjų padaugėjo 3.4 proc. p. Labiausiai neigiamos verslo nuotaikos buvo 2022 m. liepos mėn.

Nepakankama paklausa, %

Remiantis Bloomberg duomenimis, vertinant verslo nuotaikas statybos sektoriuje, **38.2%** apklaustųjų, mano, kad nepakankama paklausa artimiausiu metu bus vienu iš ribojančių veiksnių. Matome blogėjančią tendenciją nuo 2022 m. birželio. Taip manančių apklaustųjų per šį laikotarpį padaugėjo 3.26 karto.

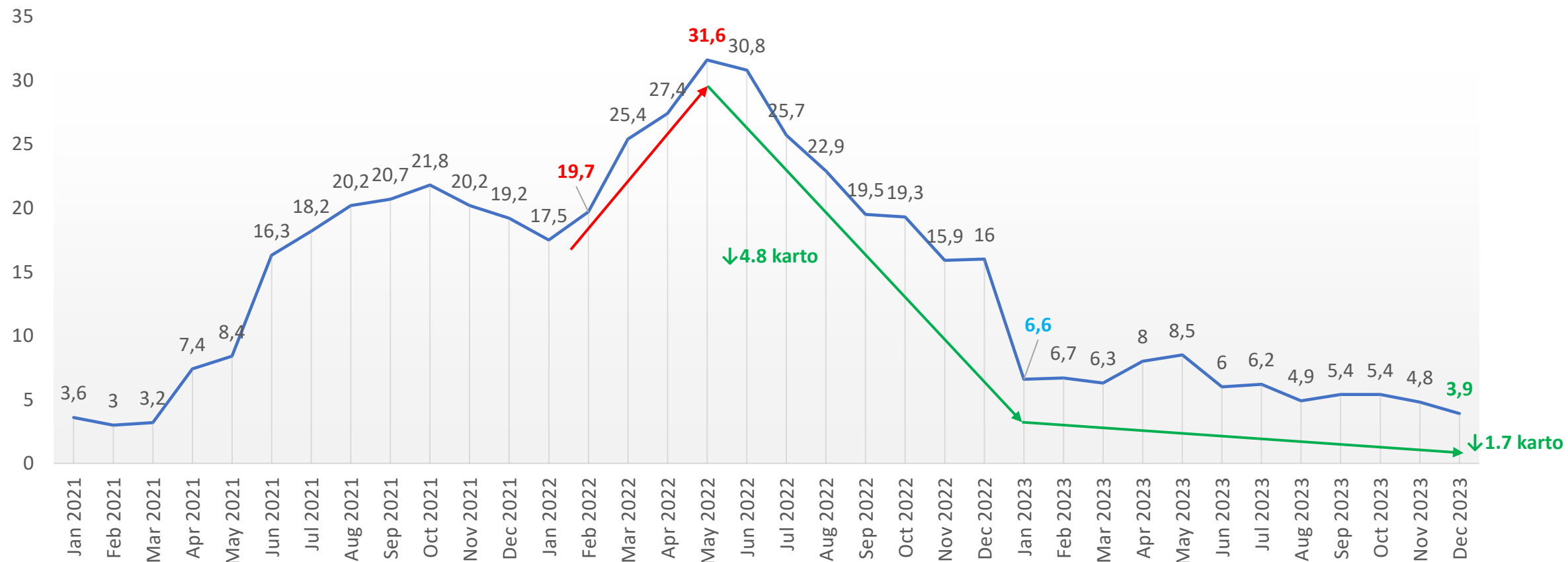
Darbo jėgos trūkumas, %

26.9% apklaustųjų mano, kad artimiausiu metu verslo plėtrą neigiamai veiks darbo jėgos trūkumas statybos sektoriuje. Panašios tendencijos laikosi nuo 2023 m. sausio. Didžiausias neigiamas vertinimas 2022 m. vasarį, prasidėjus karui Ukrainoje.

Šaltinis: Bloomberg, 2023-12-31.

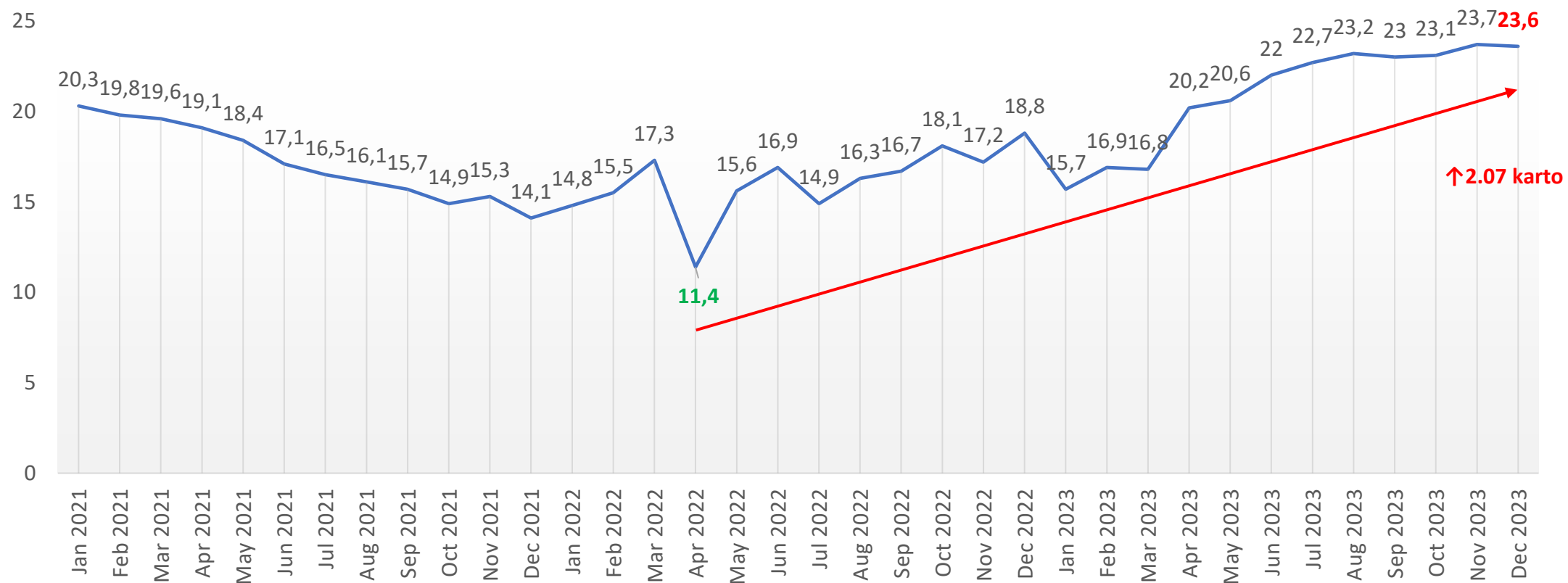
Medžiagų / įrangos trūkumas, %

Teigiamai pasikeitė nuomonės dėl medžiagų/ įrangos trūkumo poveikio statybos sektoriaus plėtrai. Tik **3.9%** apklaustųjų mano, kad artimiausiu metu verslo plėtrą neigiamai galėtų paveikti medžiagų/ įrangos trūkumas statybos sektoriuje. Pozityvios nuotaikos laikosi nuo 2023 m. sausio (**6.6%**).

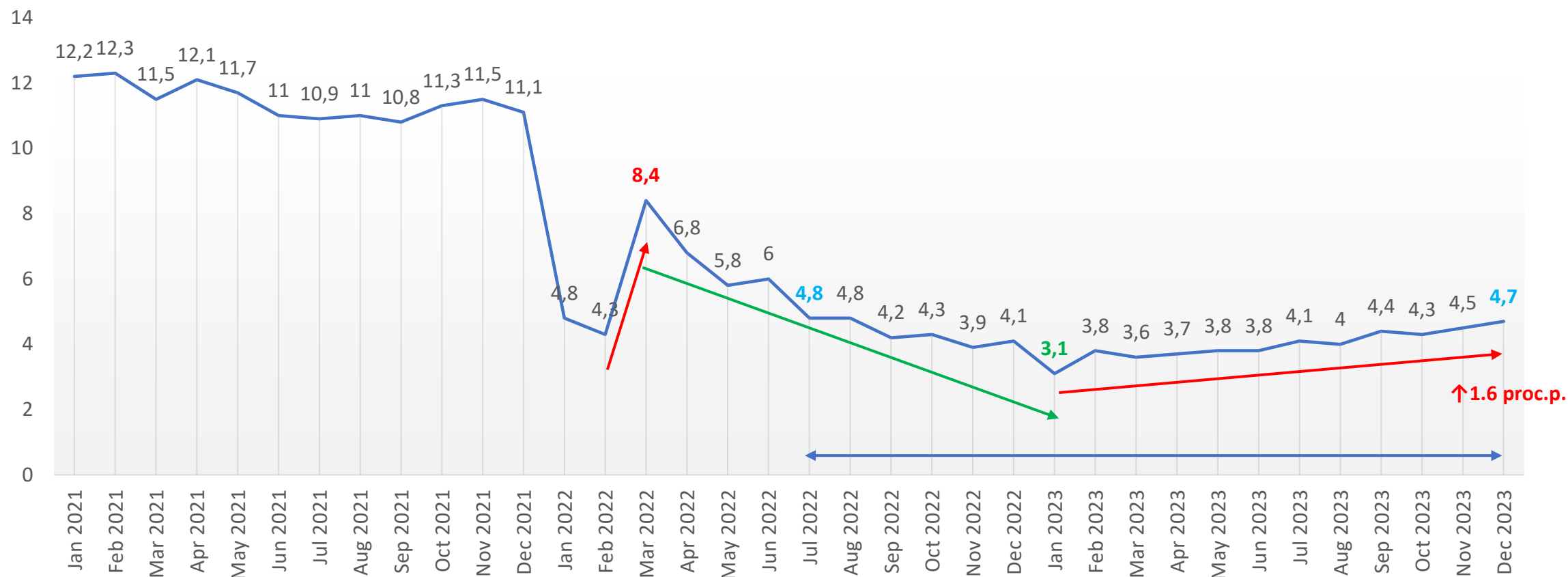
Šaltinis: Bloomberg, 2023-12-31. This concept monitors changes in the cost or price of construction. It can include costs such as materials and labor.

Finansiniai suvaržymai, %

23,6 % apklaustųjų mano, kad finansinės rinkos sąlygos artimiausiu metu neigiamai veiks statybos verslo plėtrą. Neigiamos tendencijos auga nuo 2022 m. balandžio (11.4%).

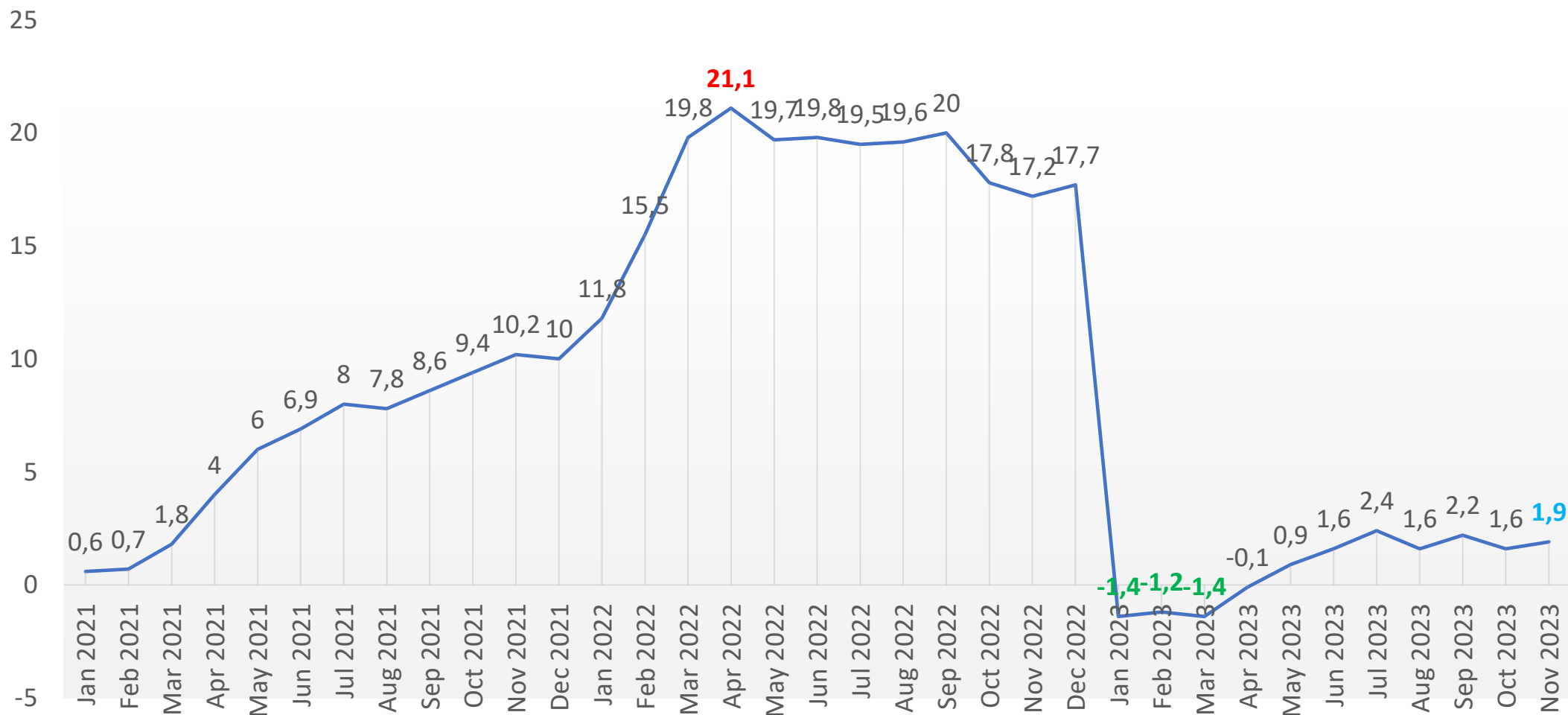
Kiti suvaržymai, %

4.7% apklaustujų mano, kad kiti suvaržymai artimiausiu metu neigiamai veiks statybos verslo plėtrą. Panašios tendencijos auga nuo 2022 m. liepos mėn. (4.8%).

Ekonominių rodiklių pokyčiai

Statybų savikainos pokyčiai, YoY%

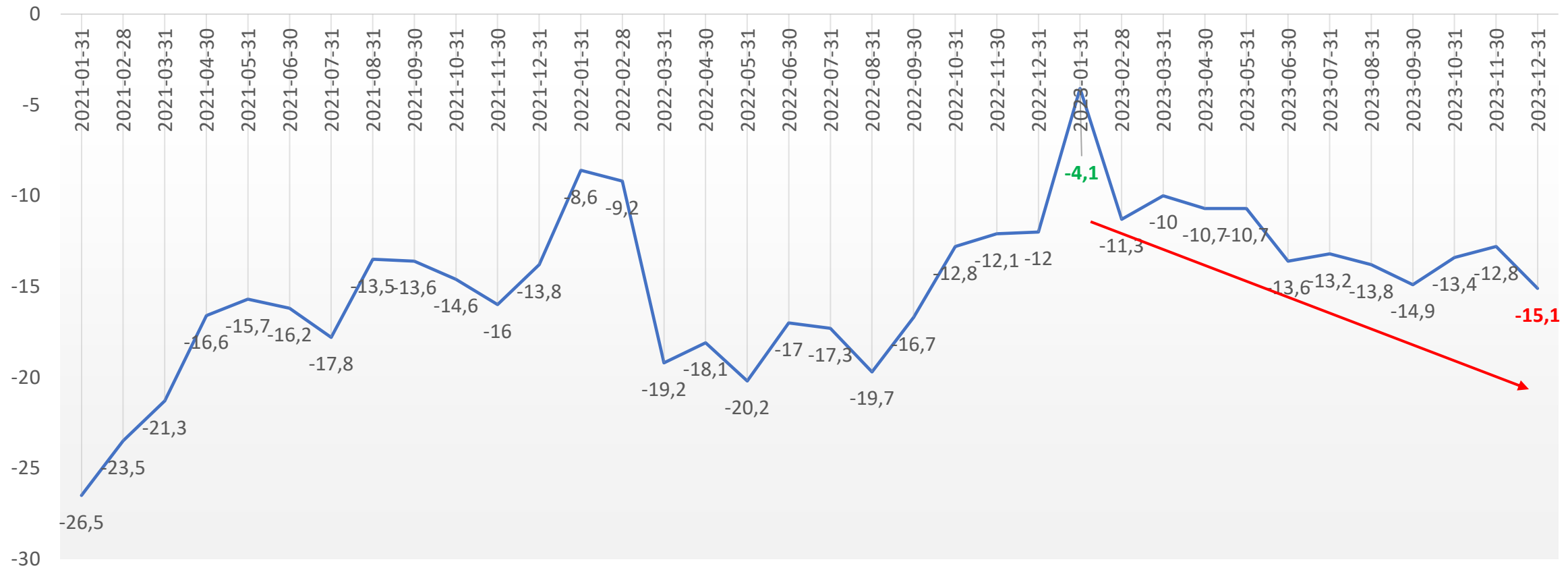
Country: Lithuania
Category: Construction
Costs/Prices
Source: Lithuania
Statistikos Departamentas
Transformation: YoY% NSA
Frequency: Monthly
Data Set: Total

Statybos savikainos augimas stabilizavosi pastaruju metu ir nuo 2023 m. balandžio mėn. stebimas augimas 4.3-2.9%. Didžiausias augimas buvo stebimas 2022 metų pradžioje 11.8-21.1%.

Šaltinis: Bloomberg, 2023-12-31. Statybos savikainos pokyčiai gali apimti išlaidas, tokias kaip medžiagos ir darbas.

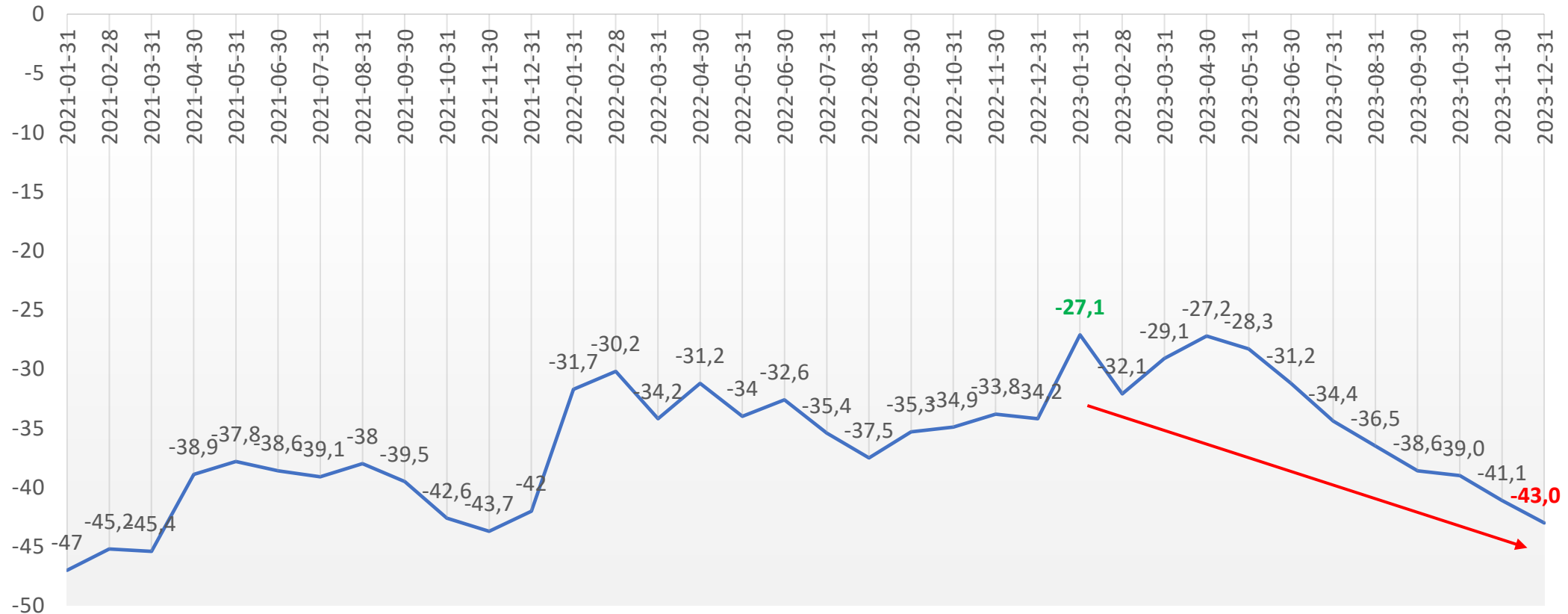
Pasitikėjimo rodiklis

(European Commission Construction Confidence Indicator Lithuania)

Europos komisijos stebimas statybos sektoriaus pasitikėjimo rodiklis 2023 m. gruodžio mėn. buvo neigiamas **-15.1** palyginus su vertinimu 2023 m. pradžioje – **-4.1**.

Užsakymų pokyčių tendencijų rodiklis (Order Book Evolution)

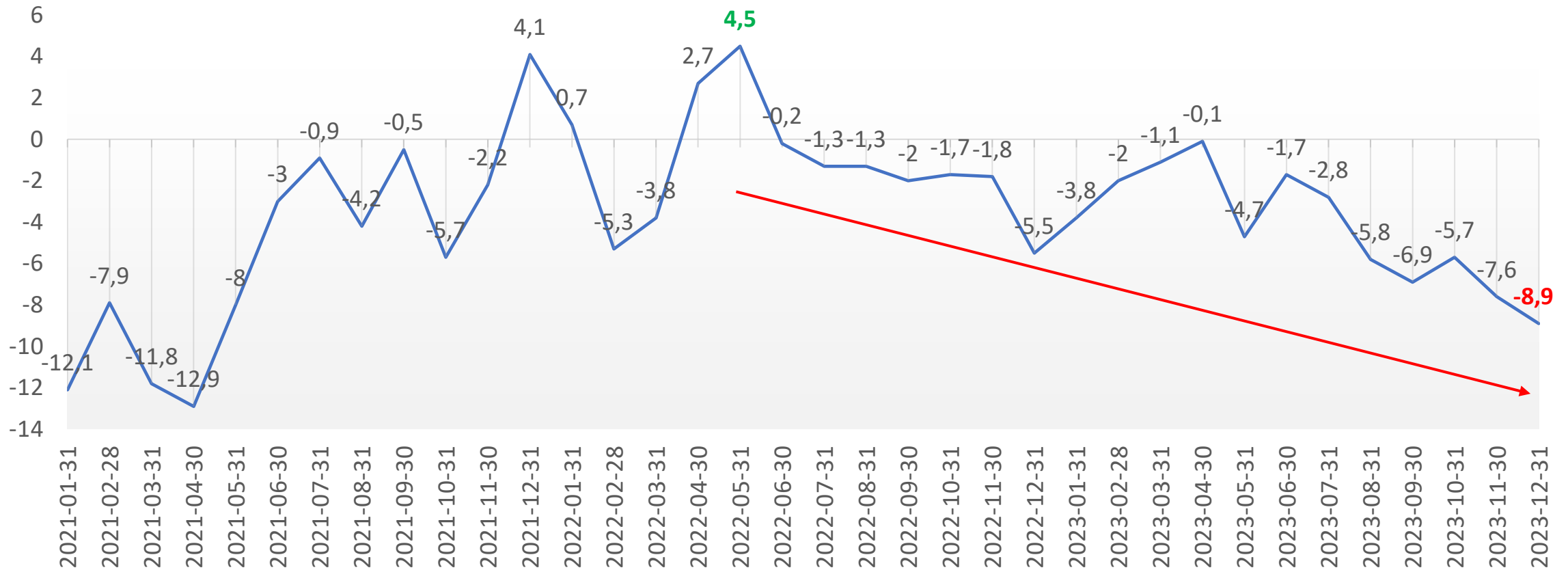
Panašios nuotaikos stebimos ir vertinant užsakymų pokyčių tendencijas. 2023 m. gruodžio mėn. **-43.0** respondentų vertino užsakymų tendencijas neigiamai, lyginant su **-27.1** 2023 m. sausio mėn.

Numatomas užimtumas (Expected Employment)

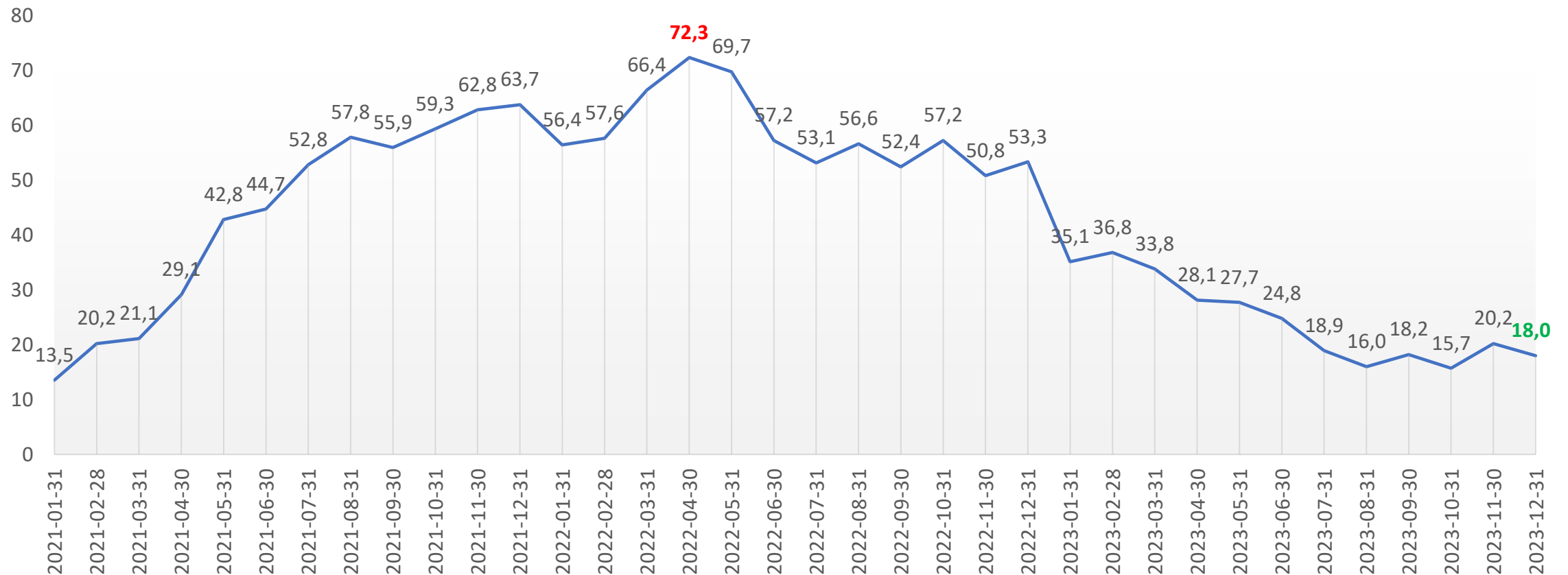
Numatomo užimtumo tendencijas **12.9** daugiau respondentų vertina teigiamai. Mažiau optimizmo vertinimuose buvo 2023 m. birželio mėn., tik 3.9. 2023 m. sausio mėn. numatomo užimtumo vertinimo nuotaikos buvo puikios – **18.9**, lyginant su 2022 m. gegužės mėn. – **-6.4**.

Praėjusio laikotarpio statybų sektoriaus aktyvumas (Past Building Activity)

-8.9 respondentų daugiau 2023 m. gruodžio mėn. vertino praėjusio laikotarpio statybų sektoriaus aktyvumą pesimistiškai. Labiausiai optimistinės nuotaikos buvo 2022 m. gegužės mėn.

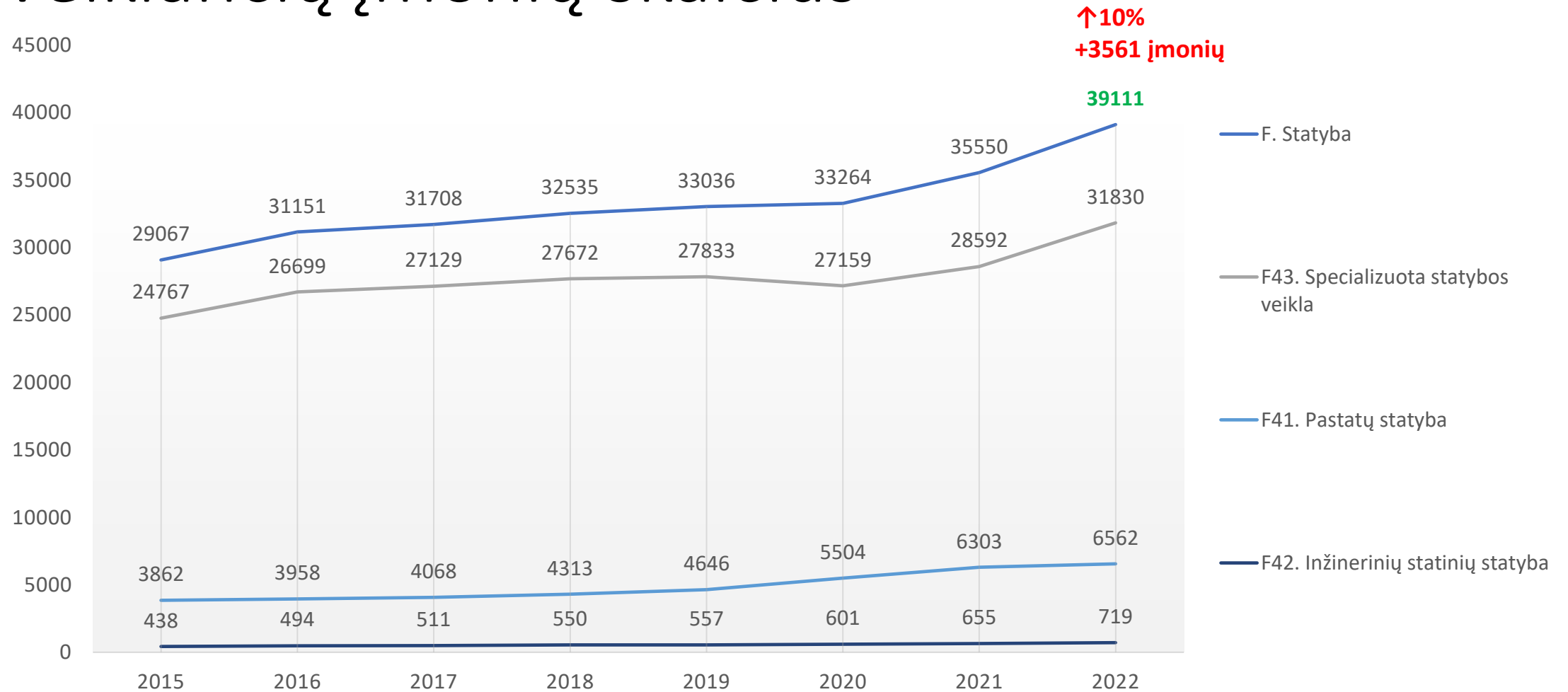
Numatomos kainos (Expected prices)

2023 m. gruodžio mėn. **18.0** respondentų manė, kad kainos augs, lyginant su **72.3** respondentų 2022 m. balandžio mėn.

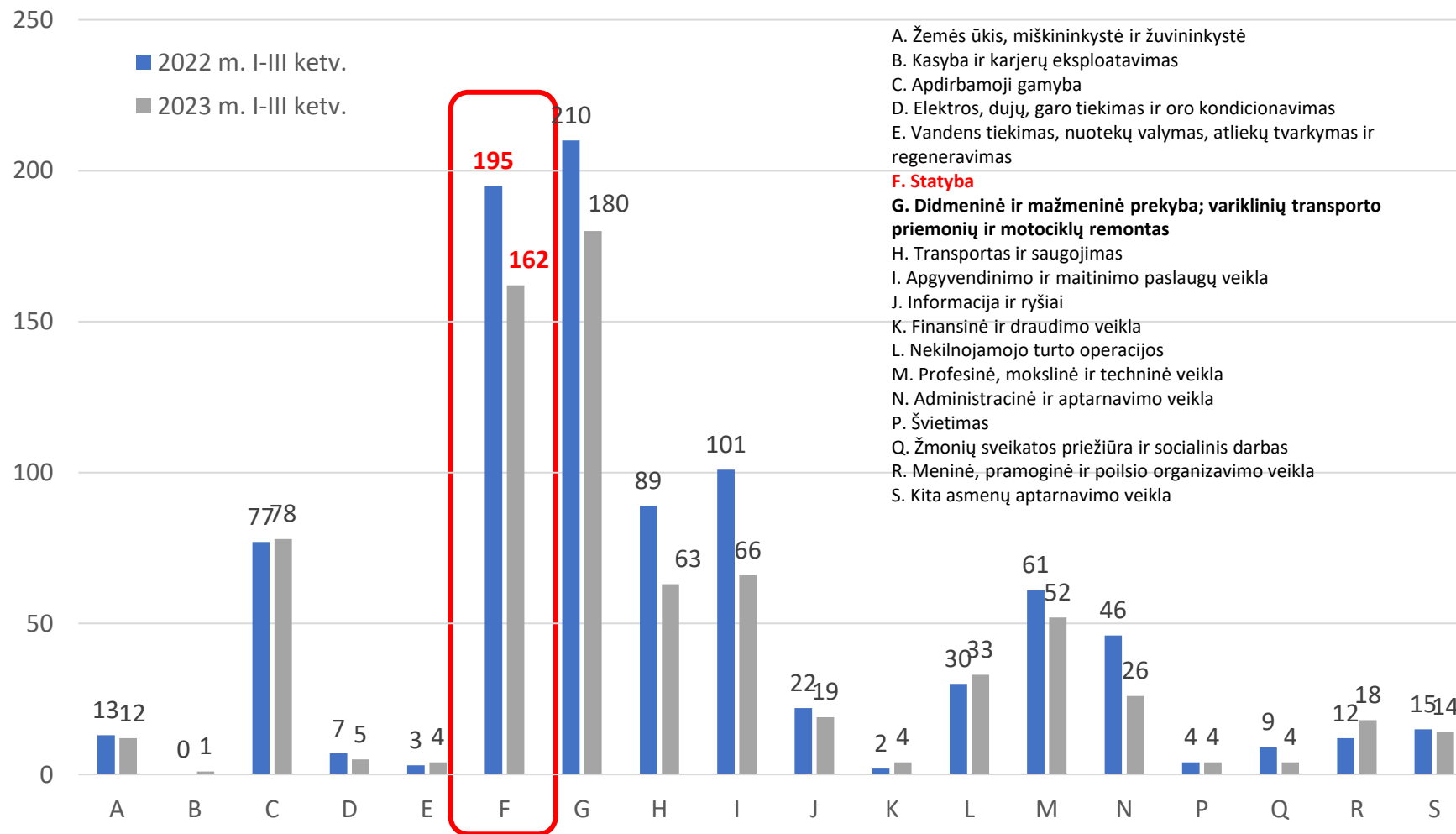
Statybos įmonių ekonominis ir finansinis stabilumas

Veikiančių įmonių skaičius

2022 m. statybos sektoriuje veikė 39111 įmonių, iš jų 31830 specializuota statybos veikla. Per metus įmonių skaičius padidėjo 3561 įmone arba 10%

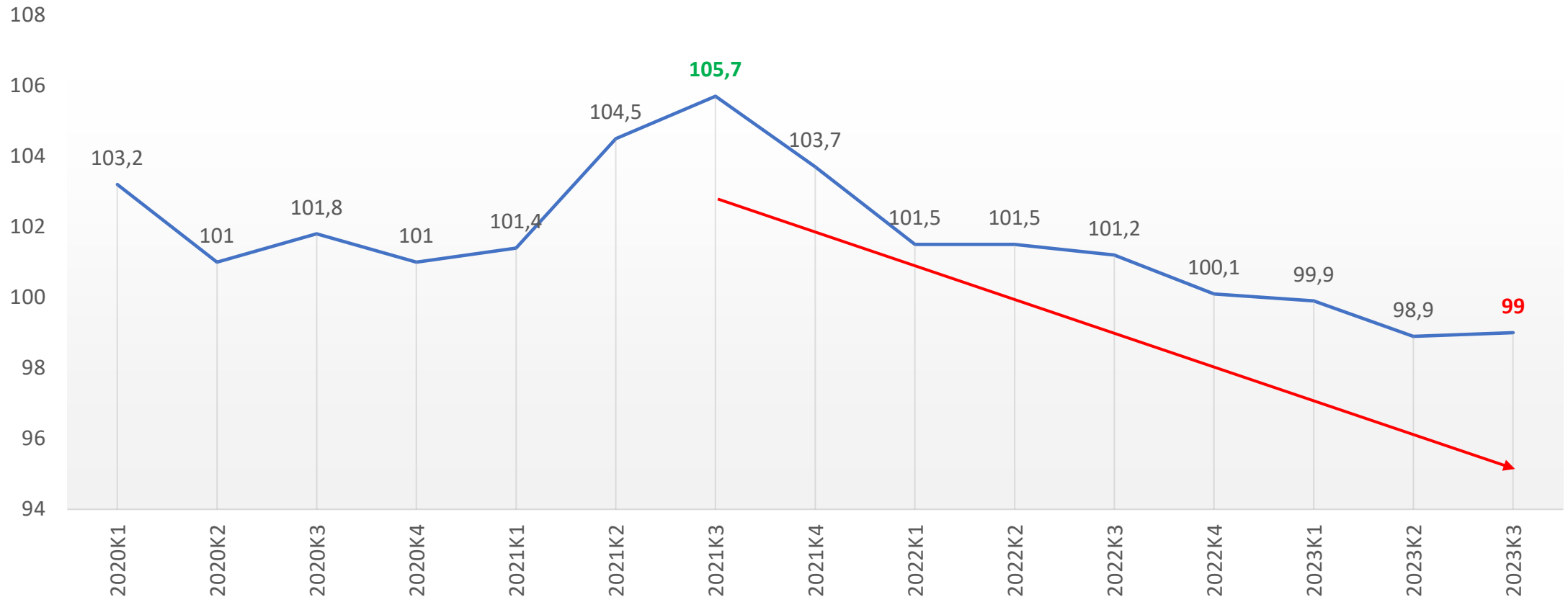
Bankrutuojančių įmonių skaičius 2023 m. I–III ketv.

- A. Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė
- B. Kasyba ir karjerų eksploatavimas
- C. Apdirbamoji gamyba
- D. Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas
- E. Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas
- F. Statyba**
- G. Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas**
- H. Transportas ir saugojimas
- I. Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla
- J. Informacija ir ryšiai
- K. Finansinė ir draudimo veikla
- L. Nekilnojamojo turto operacijos
- M. Profesinė, mokslinė ir techninė veikla
- N. Administracinė ir aptarnavimo veikla
- P. Švietimas
- Q. Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas
- R. Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla
- S. Kita asmenų aptarnavimo veikla

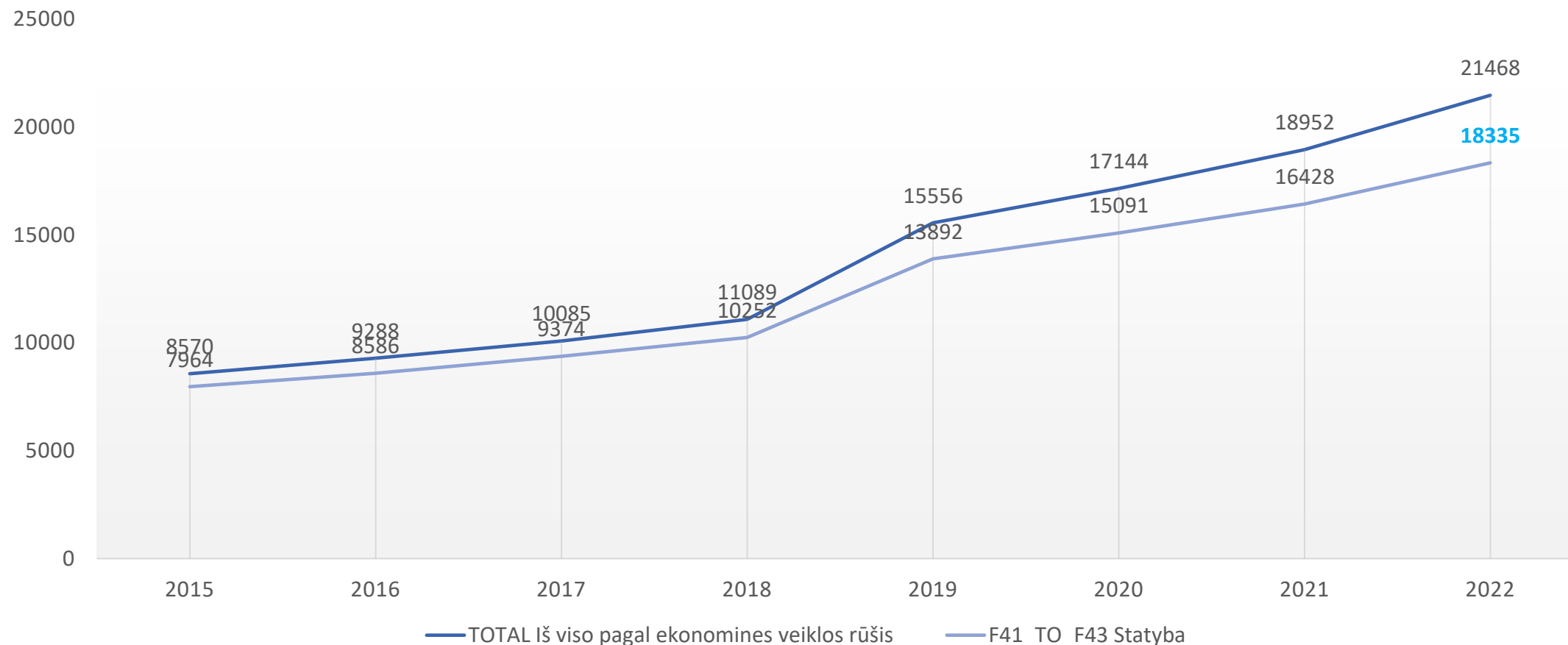
- 2023 m. I–III ketv. pradėtus bankroto procesus pagal ekonominės veiklos rūšis:
- **statyba (F) (21.1%)**
- didmenine ir mažmenine prekyba (G) (23.5%)
- bankrutuojančių įmonių skaičius mažėjo, statybos (F) (33 įm. arba 16.9%)

Statybos įmonėse dirbančių asmenų skaičiaus indeksas (2015 m. – 100)

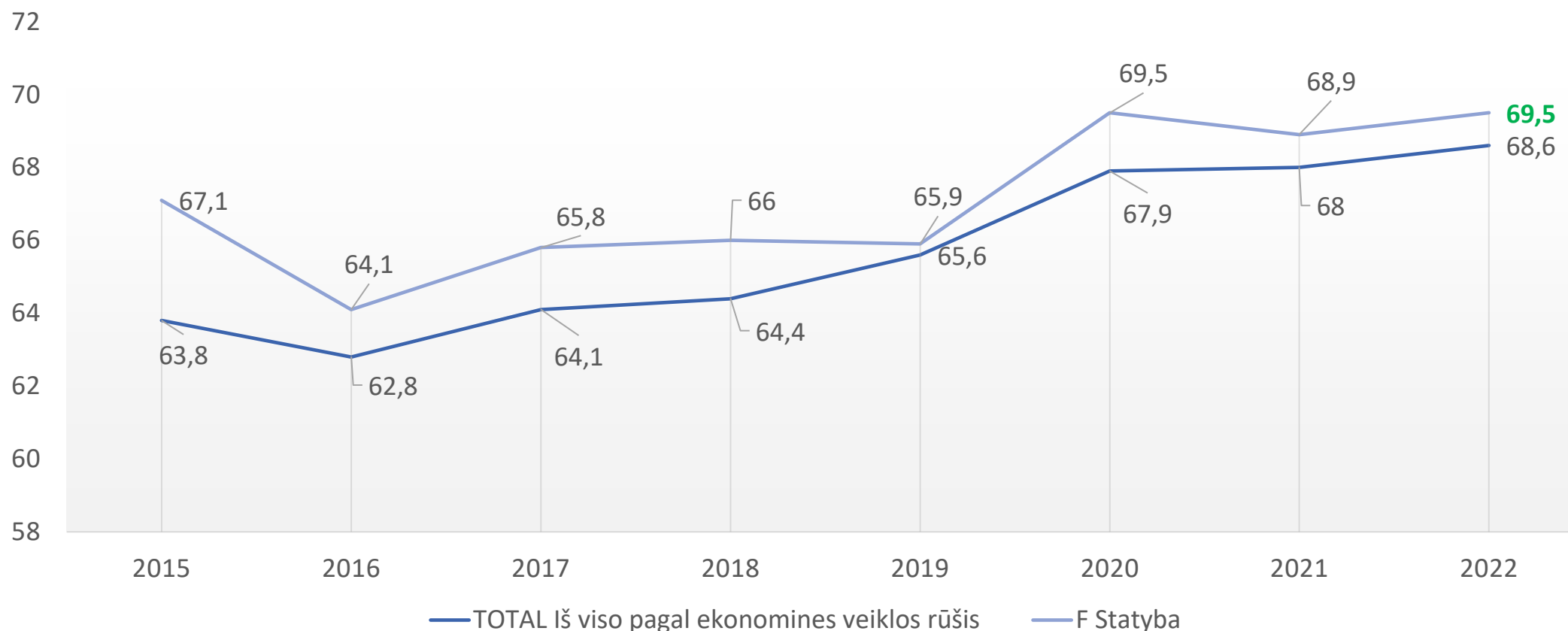
Valstybės duomenų agentūros duomenimis, statybos įmonėse dirbančių asmenų skaičiaus indeksas 2023 m. antrą ketvirtį sumažėjo iki **99**. Maksimumas buvo stebimas 2021 m. trečią ketvirtį.

Darbo užmokestis (metinis bruto), EUR

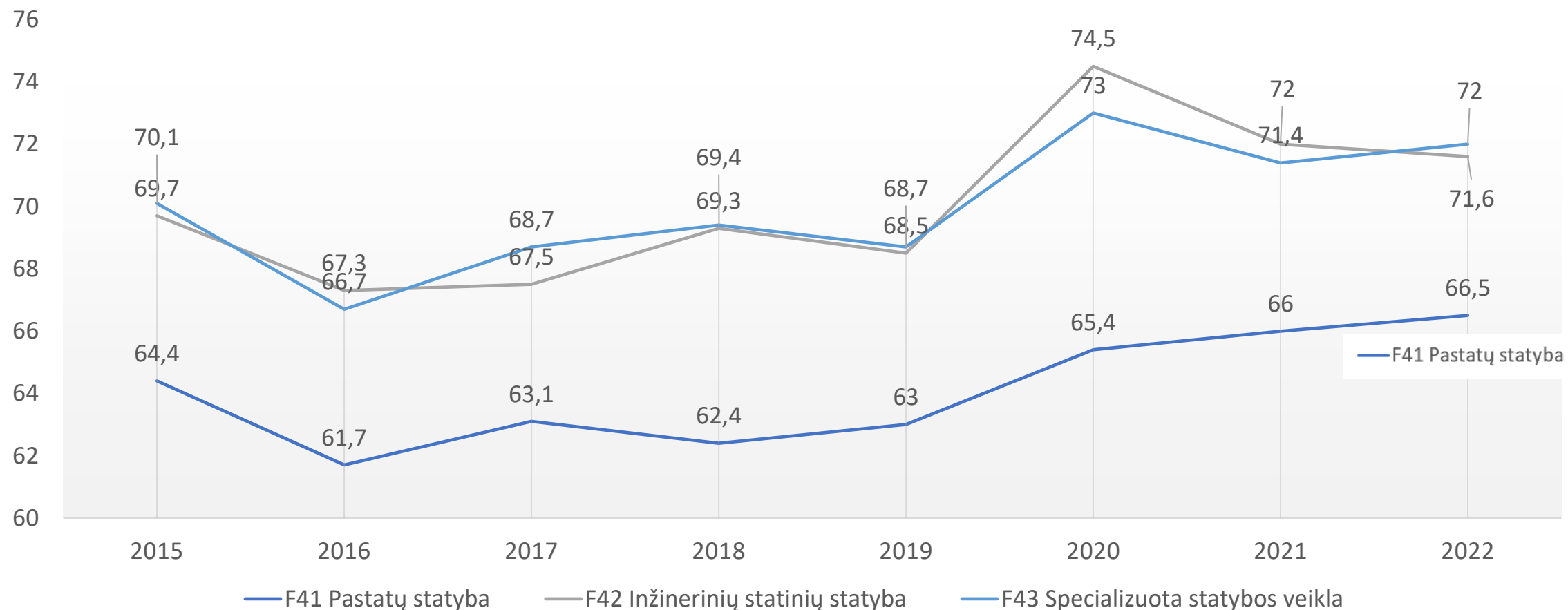
Valstybės duomenų agentūros duomenimis, metinis bruto darbo užmokestis 2022 m. pasiekė **18335 EUR**, arba 1528 EUR per mėn., kas 15% mažiau lyginant pagal visas ekonomines veiklos rūšis.

Pelningų įmonių dalis | proc.

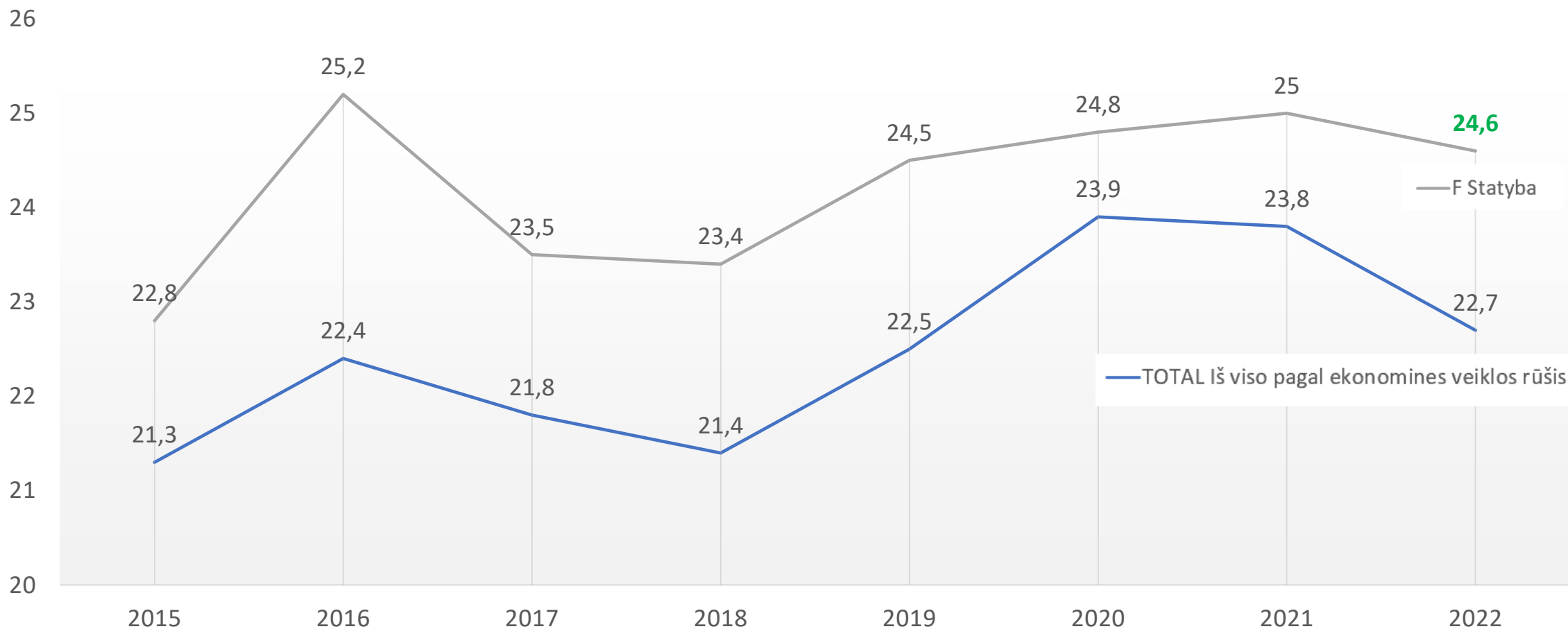
Pelningų įmonių dalis statybos sektoriuje 2022 m. sudarė 69.5%, kiek mažiau negu iš viso pagal visas ekonominės veiklos rūšis – 68.6%

Pelningų įmonių dalis | proc.

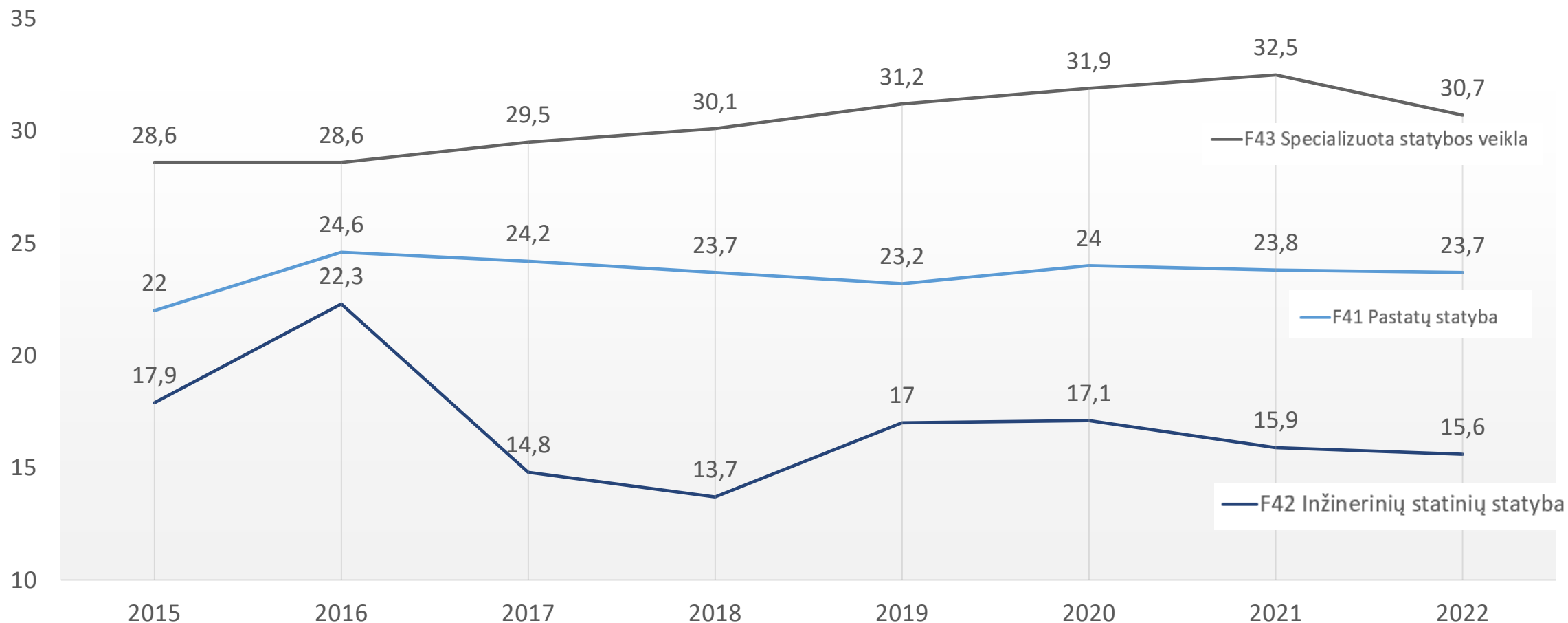
Didžiausia pelningų įmonių dalis yra tarp įmonių užsiimančių specializuota statybos veikla – 72%, lyginant su pastatų statyba, kur rodiklis pelningų įmonių yra – 66.5%

Bendrasis pelningumas | proc.

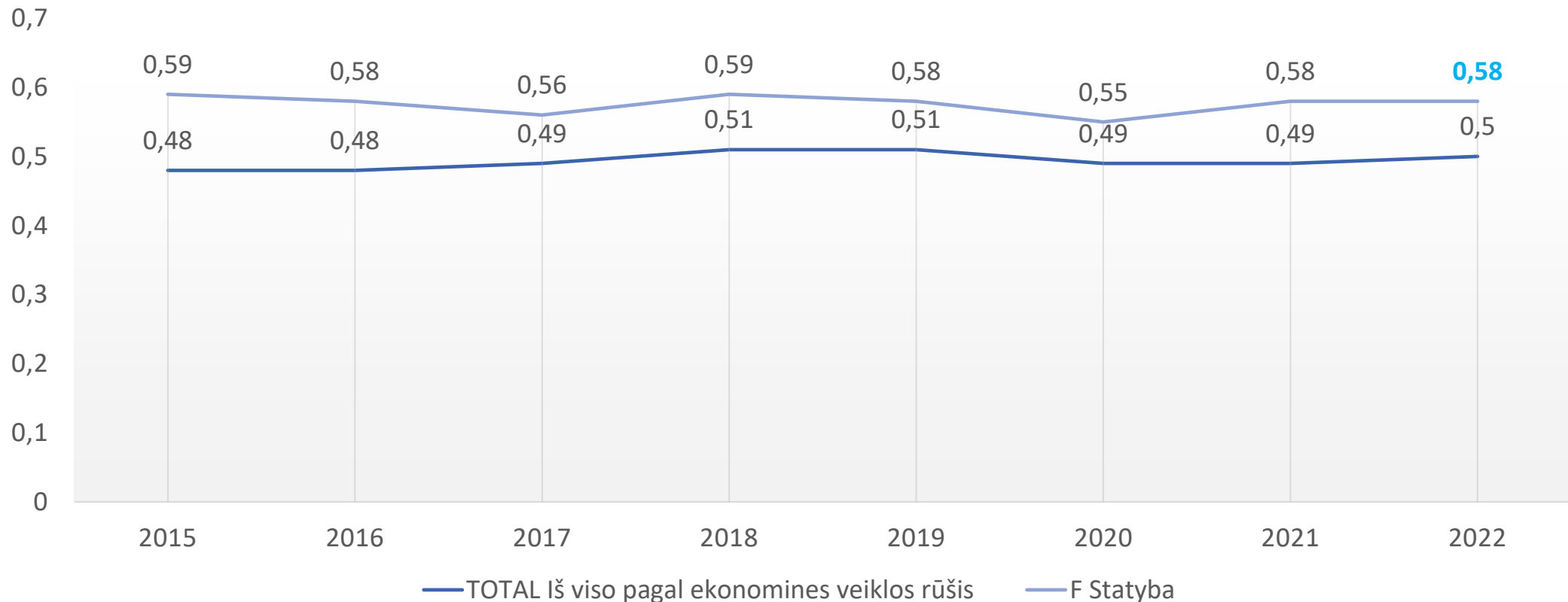
Bendrasis pelningumas statybos sektoriuje 2022 m. siekė **24.6%**, 1.9 proc. p. daugiau negu iš viso pagal visas ekonominės veiklos rūšis, kur bendrasis pelningumas – 22.7%

Bendrasis pelningumas | proc.

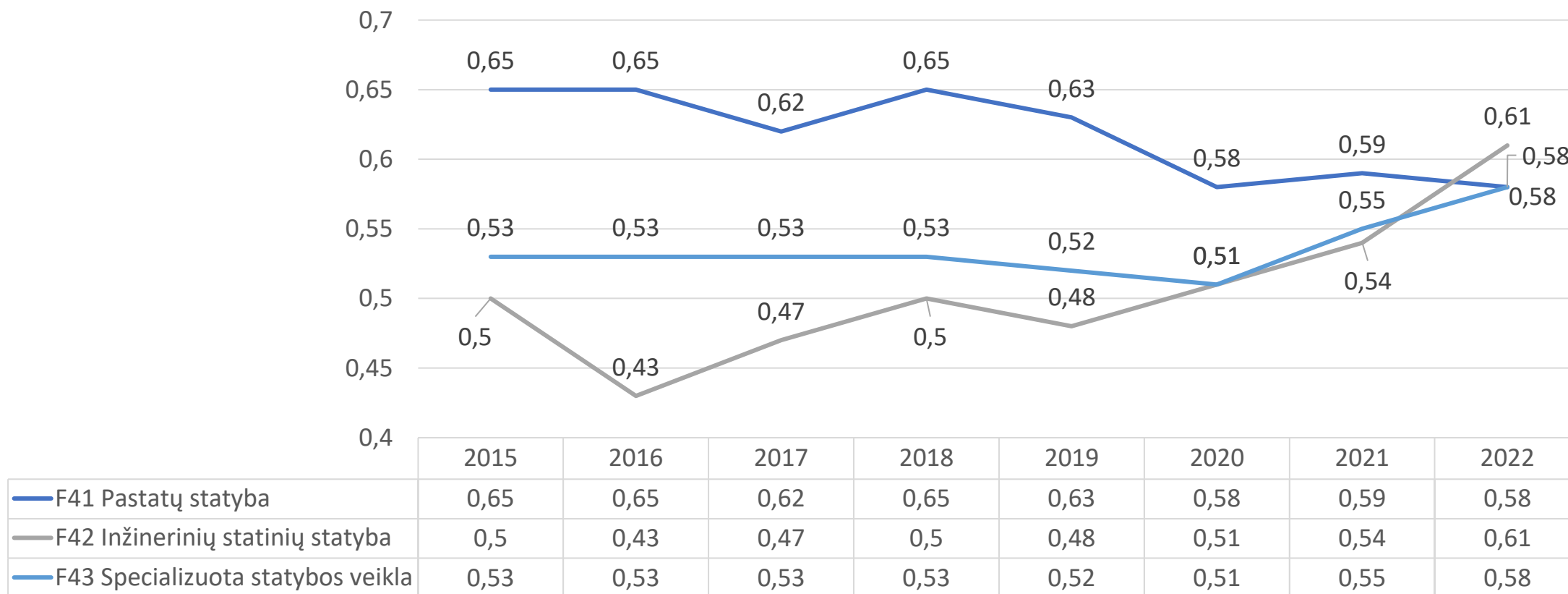
2022 m. duomenimis bendrasis pelningumas skirtingose statybos veiklose svyruoja nuo 15.6% – inžinerinių statinių statybos įmonėse iki 30.7% – specializuota statybos veikla užsiimančiose įmonėse.

Įsiskolinimo koeficientas

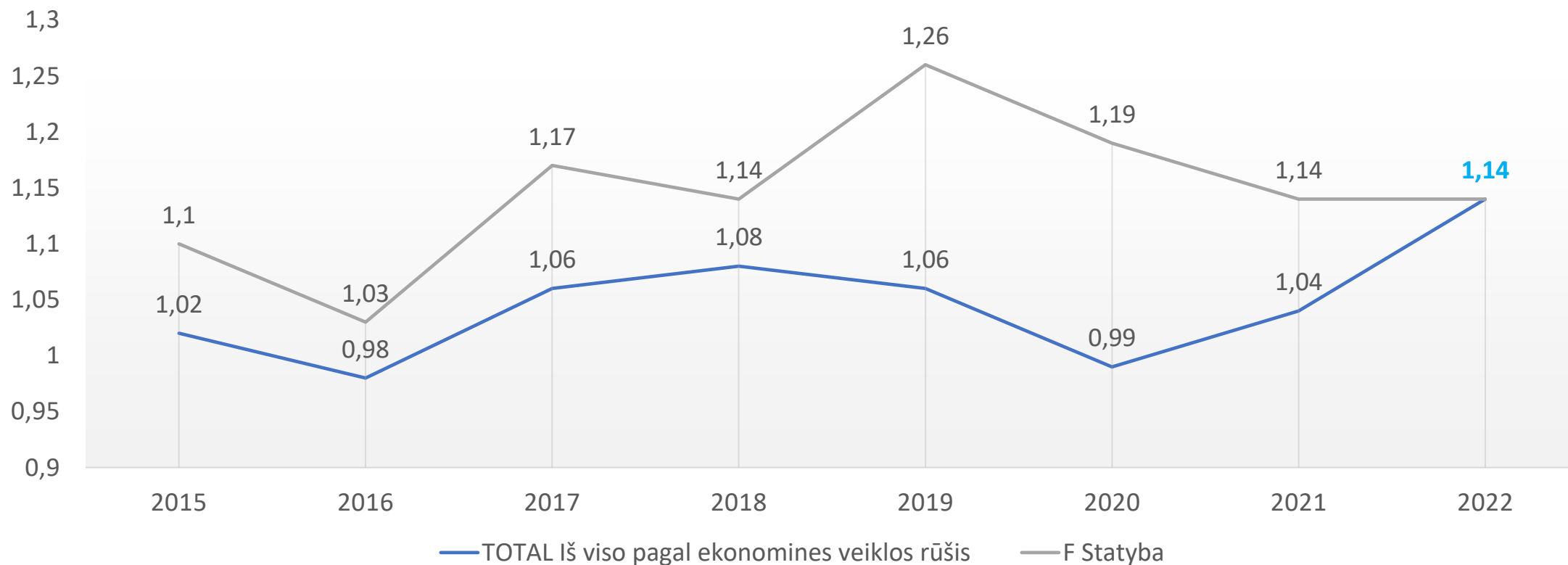
Įsiskolinimo koeficientas statybos sektoriuje 2022 m. siekė 0.58, kas yra daugiau lyginant iš viso pagal visas ekonominės veiklos rūšis – 0.58. Įsiskolinimo koeficientas – visų įsipareigojimų ir viso turto santykis, kuris parodo, kiek įsipareigojimų tenka kiekvienam turto piniginiam vienetui.

Įsiskolinimo koeficientas

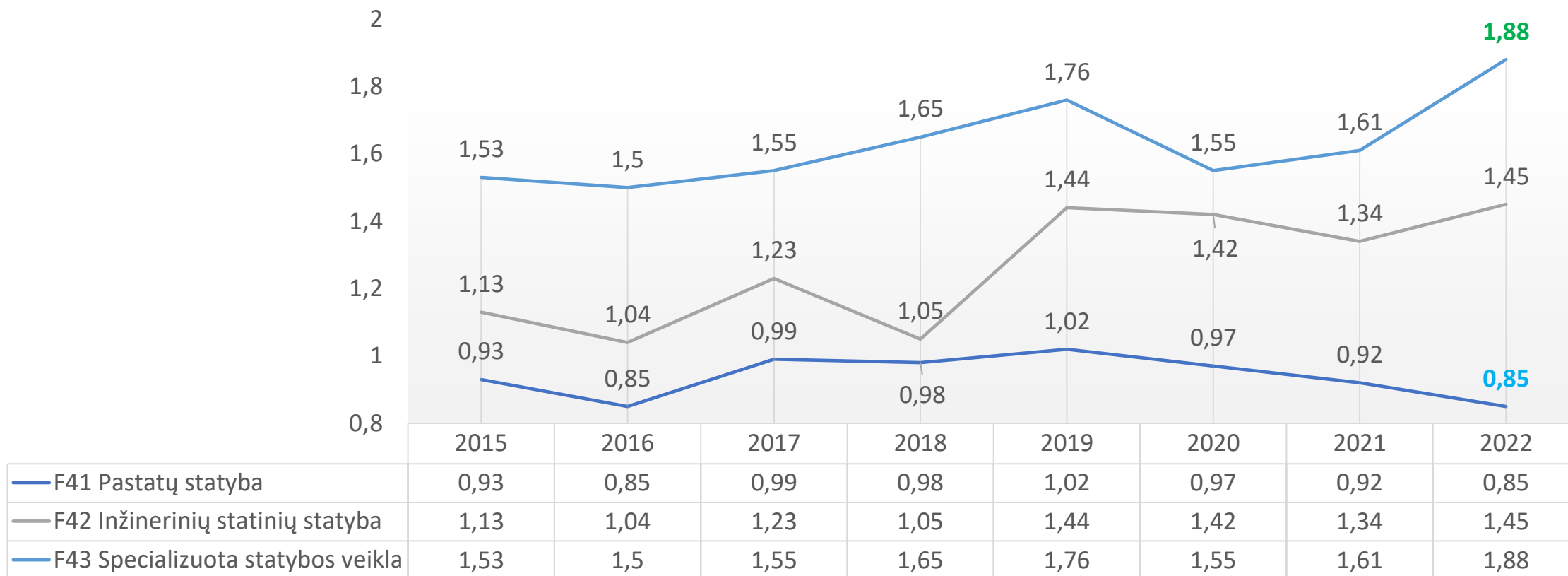
Skirtingose statybos sektoriaus ekonominėse veiklose įsiskolinimo koeficientas beveik sutampa, svyruoja režiuose 0.58-0.61. Inžinerinių statinių statybos įmonėse šis rodiklis aukščiausias – 0.61.

Viso turto apyvartumas

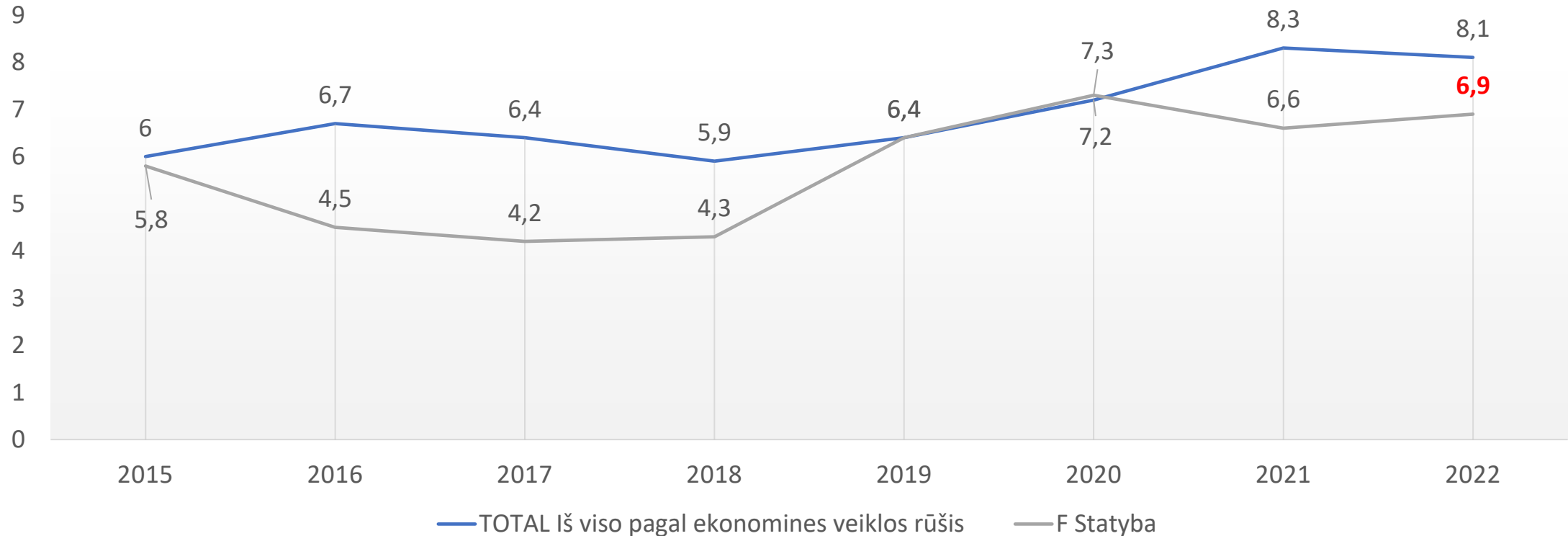
Turto apyvartumo rodiklis, t. y. santykis tarp pardavimo pajamų ir viso turto. Rodiklis atspindi įmonės veiklos efektyvumą. Statybos sektoriuje nuo 2015 m. iki 2021 m. buvo kiek aukštesnis, lyginant su visomis kitomis ekonominės veiklos rūšimis. 2022 m. yra lygus ūkio vidurkiui – **1.14**.

Viso turto apyvartumas

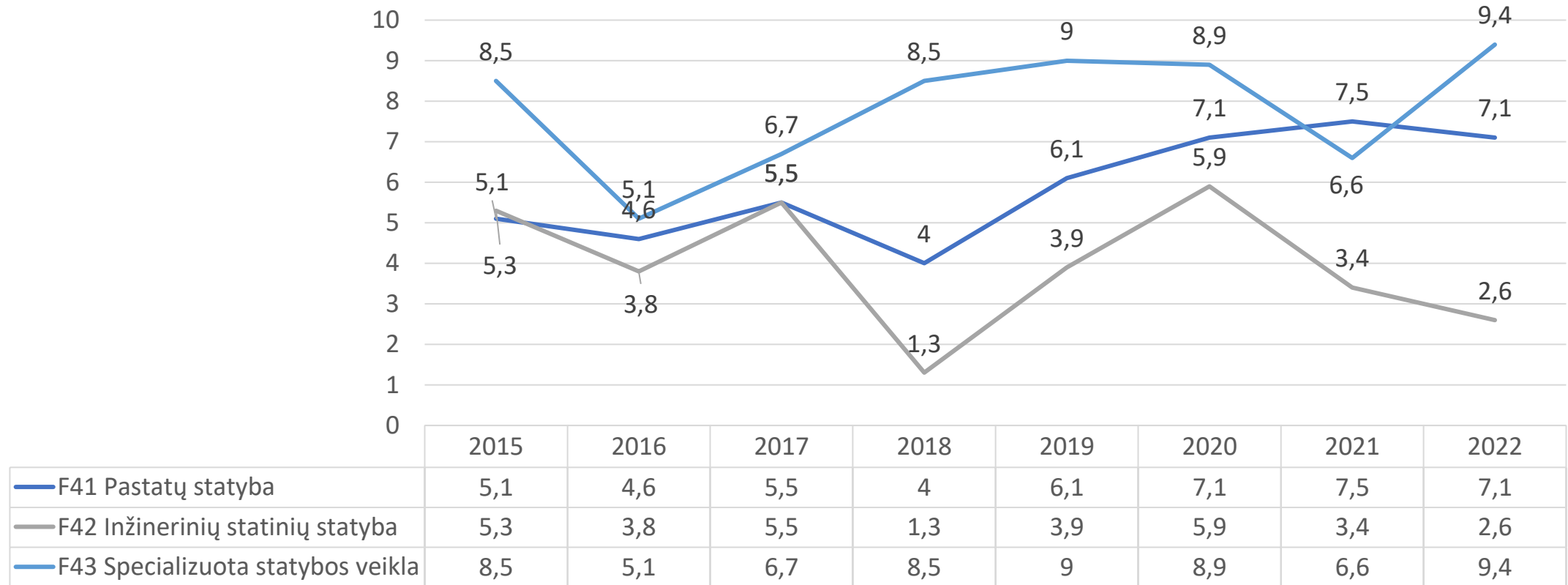
Efektyviausiai veikia specializuota statybos veikla užsiimančios įmonės, jų viso turto apyvartumo rodiklis yra aukščiausias – **1.88**. Pastatų statybos įmonėse šis rodiklis – **0.85**.

Turto pelningumas

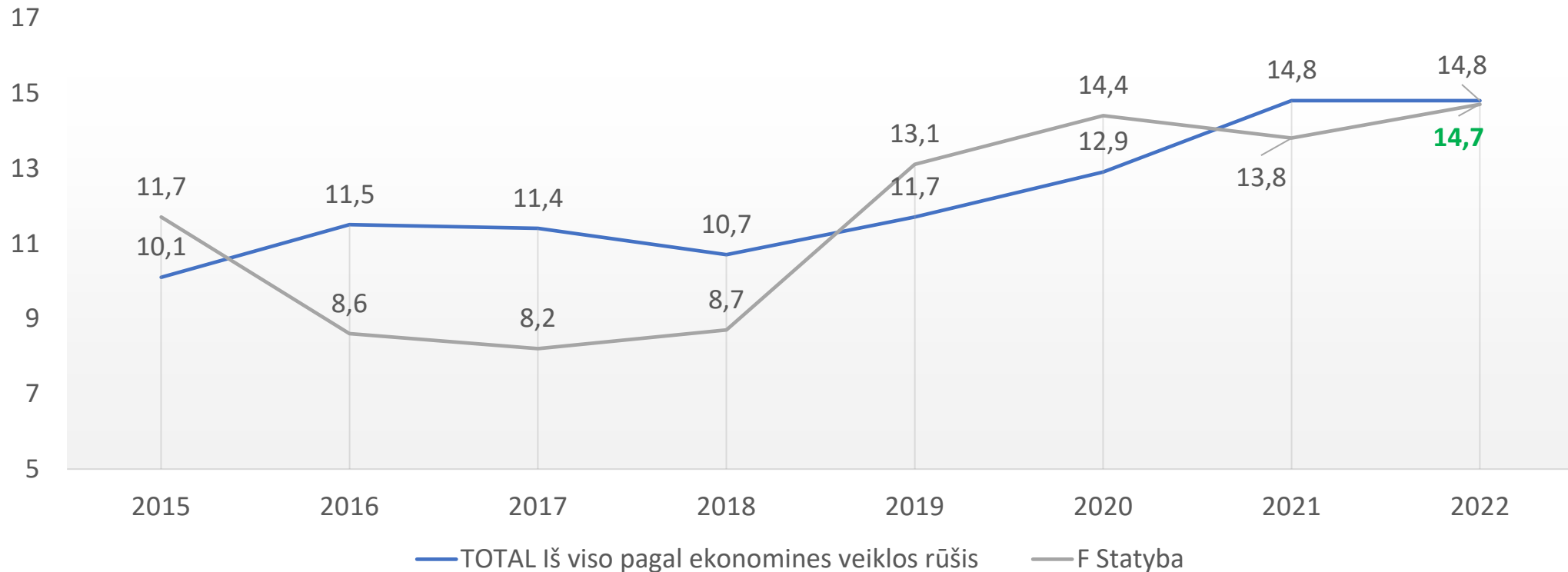
Turto pelningumo rodiklis, kuris parodo kiek vienas turto euras generuoja grynojo pelno, statybos sektoriuje 2022 m. duomenimis buvo **6.9%**, kiek žemesnis negu visų įmonių pagal ekonomines veiklos rūšis, kur turto pelningumo rodiklis yra 8.1%.

Turto pelningumas

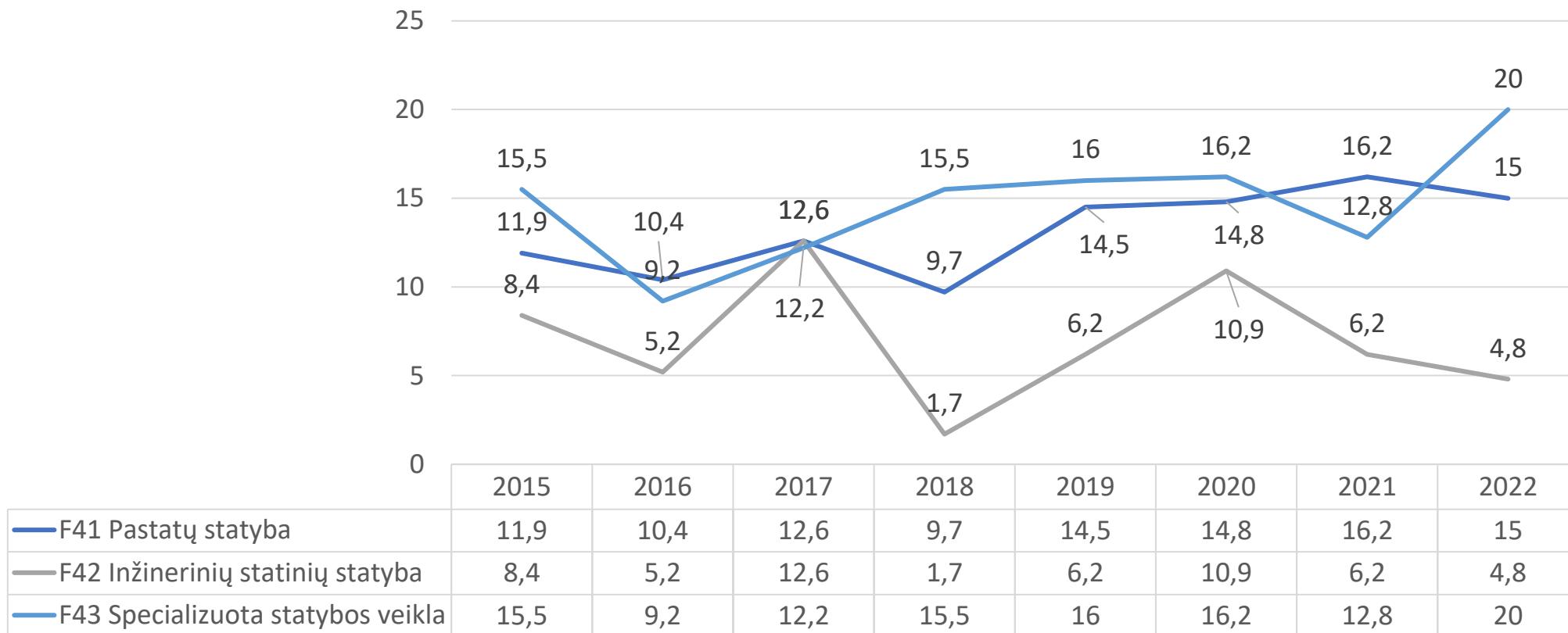
Specializuotą statybos veiklą vykdančios įmonėse turto pelningumo rodiklis buvo aukščiausias – 9.4 %, žemiausias - inžinerinių statinių statybos įmonės – 2.6 %, pastatų statybos įmonėse – 7.1 %.

Nuosavo kapitalo pelningumas

Nuosavo kapitalo pelningumas parodo kaip pelningai yra investuotas nuosavas kapitalas. 2019-2020 šis rodiklis statybos įmonėse buvo aukštesnis negu ūkio vidurkis, 2021 m. sumažėjo iki 13.8%, ir 2022 m. beveik susiligino su vidurkiu ir pasiekė 14.7%.

Nuosavo kapitalo pelningumas

Aukščiausias nuosavo kapitalo pelningumas 2022 m. buvo stebimas specializuota statybos veikla užsiimančiose įmonėse ir siekė 20 %. Daugiau nei keturis kartus šis rodiklis mažesnis inžinerinių statinių statybos įmonėse ir siekia 4.8%. Pastatų statybos įmonės nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis 2022 m. buvo – 15%.

Finansinis ir ekonominis pajėgumas

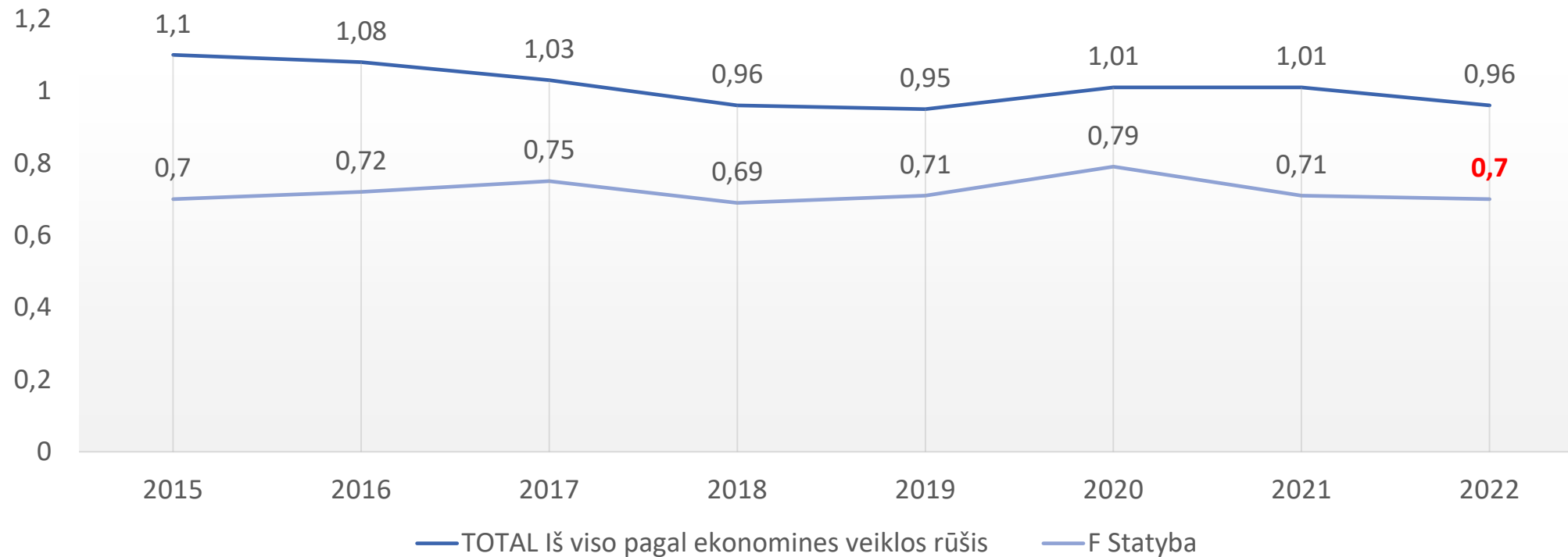
STANDARTINIAI KVALIFIKACIJOS IR KITI REIKALAVIMAI TIEKĖJAMS

Viešosios įstaigos CPO LT direktoriaus 2023 m. liepos 24 d. įsakymo Nr. 3V-80/2023 redakcija

- Bendros metinės visos veiklos pajamos
- Bendros metinės pajamos iš veiklos, su kuria susijęs atliekamas pirkimas
- Vidutinės metinės visos veiklos pajamos
- Vidutinės metinės pajamos iš veiklos, su kuria susijęs atliekamas pirkimas
 - Sutartis iki 1 metų, nustatoma suma iki 2 kartų didesnė už pirkimo sutarties vertę.
 - Sutartis ilgiau nei 1 metai, nustatoma suma nuo 0,2-0,7 iki 2 kartų didesnė už numatomą didžiausią metinę pirkimo sutarties vykdymo vertę.
- **Bendrojo (pastovaus) mokumo koeficientas**
- **Einamojo likvidumo koeficientas**
- **Kritinio likvidumo koeficientas**

Bendrojo mokumo koeficientas

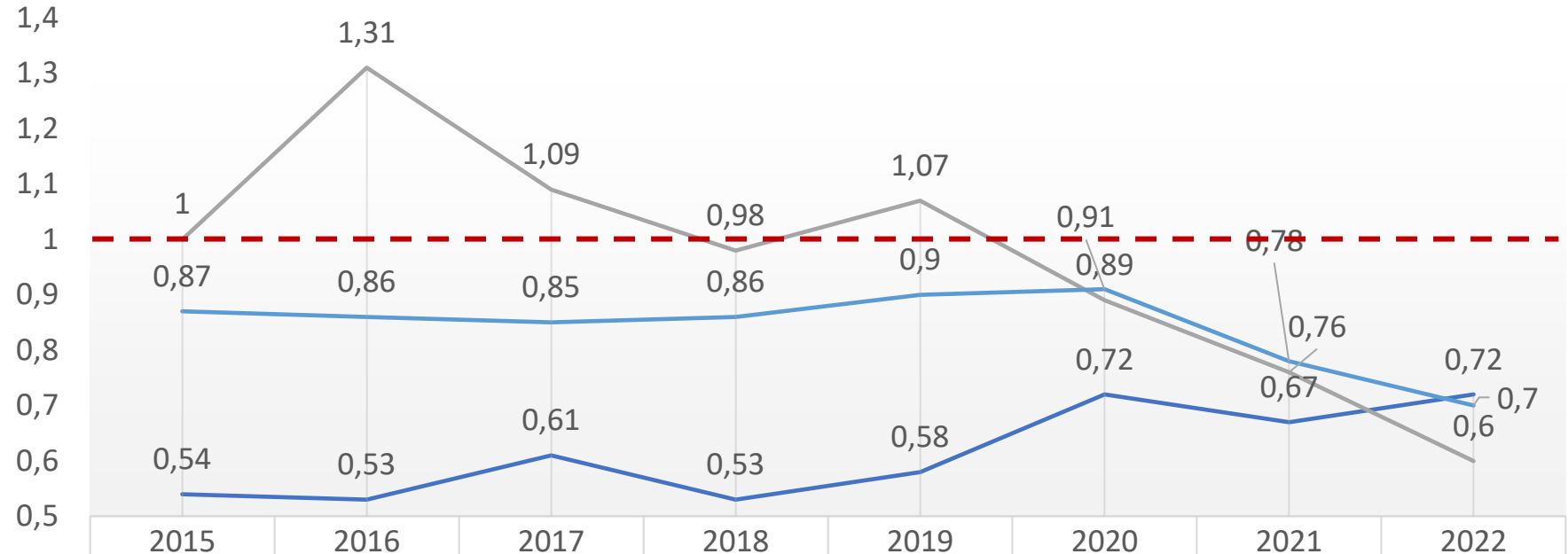
Bendrojo mokumo koeficientas = Nuosavas kapitalas ÷ Įsipareigojimai
[nurodoma reikšmė 0,5 iki 2]

Bendrojo mokumo rodiklis statybos sektoriuje 2022 m. siekė **0.7**, kas yra mažiau lyginant iš viso įmonėse pagal visas ekonominės veiklos rūšis – 0.96. Parodo, kiek kartų nuosavas kapitalas viršija bendrus įsipareigojimus. Kuo didesnis koeficientas, tuo aukštesnis mokumo lygis ir mažesnė finansinė rizika bei bankroto grėsmė.

Bendrojo mokumo koeficientas

Bendrojo mokumo koeficientas = Nuosavas kapitalas ÷ Įsipareigojimai
[nurodoma reikšmė 0,5 iki 2]

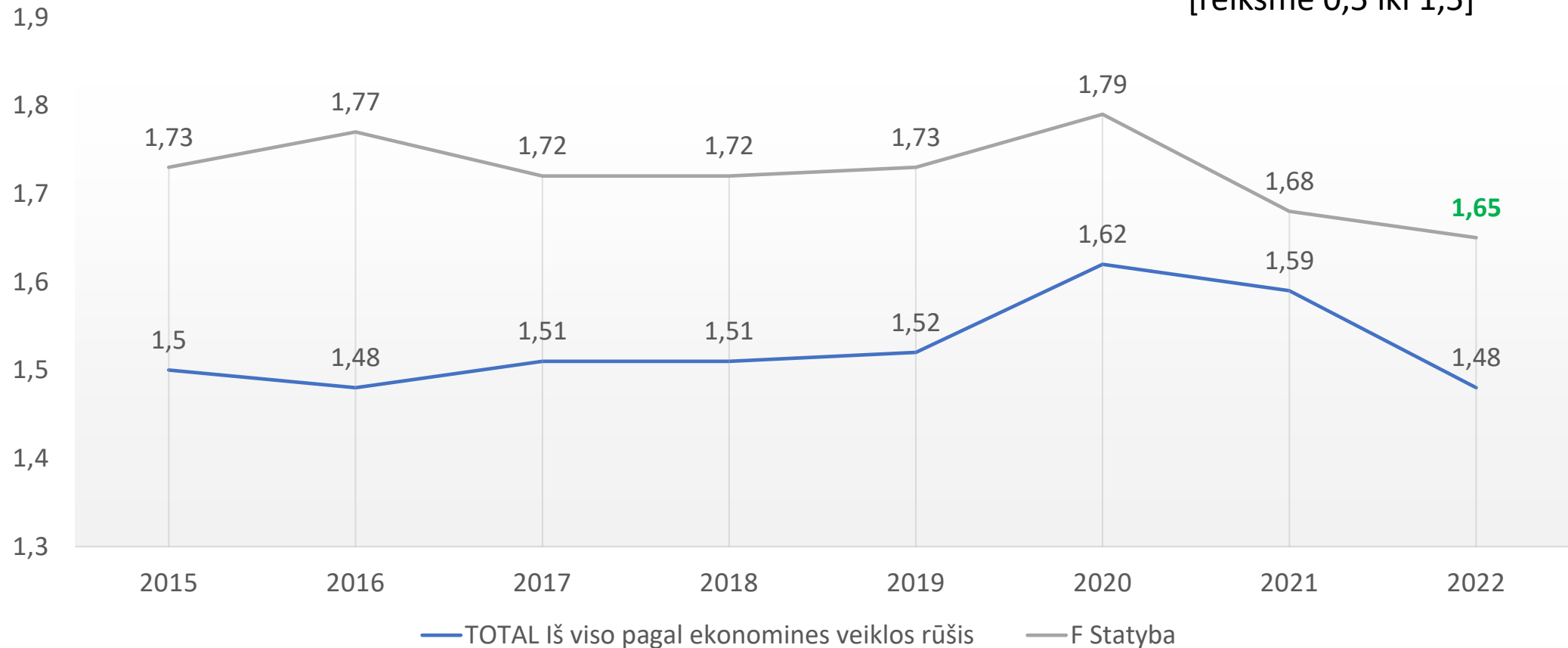

— F41 Pastatų statyba	0,54	0,53	0,61	0,53	0,58	0,72	0,67	0,72
— F42 Inžinerinių statinių statyba	1	1,31	1,09	0,98	1,07	0,89	0,76	0,6
— F43 Specializuota statybos veikla	0,87	0,86	0,85	0,86	0,9	0,91	0,78	0,7

Bendrojo mokumo rodiklis pastatų statyba užsiimančiose įmonėse yra aukštesnis, palyginus su kitomis statybos sektoriaus įmonėmis – 0.72. Inžinerinių statinių statybos įmonėse šis rodiklis – 0.7, o specializuota statybos veikla užsiimančiose įmonėse yra žemiausias – 0.6, tai reiškia šios įmonės patiria sąlyginai aukštesnę finansinę riziką, jų bankroto grėsmė yra didesnė.

Einamojo likvidumo koeficientas

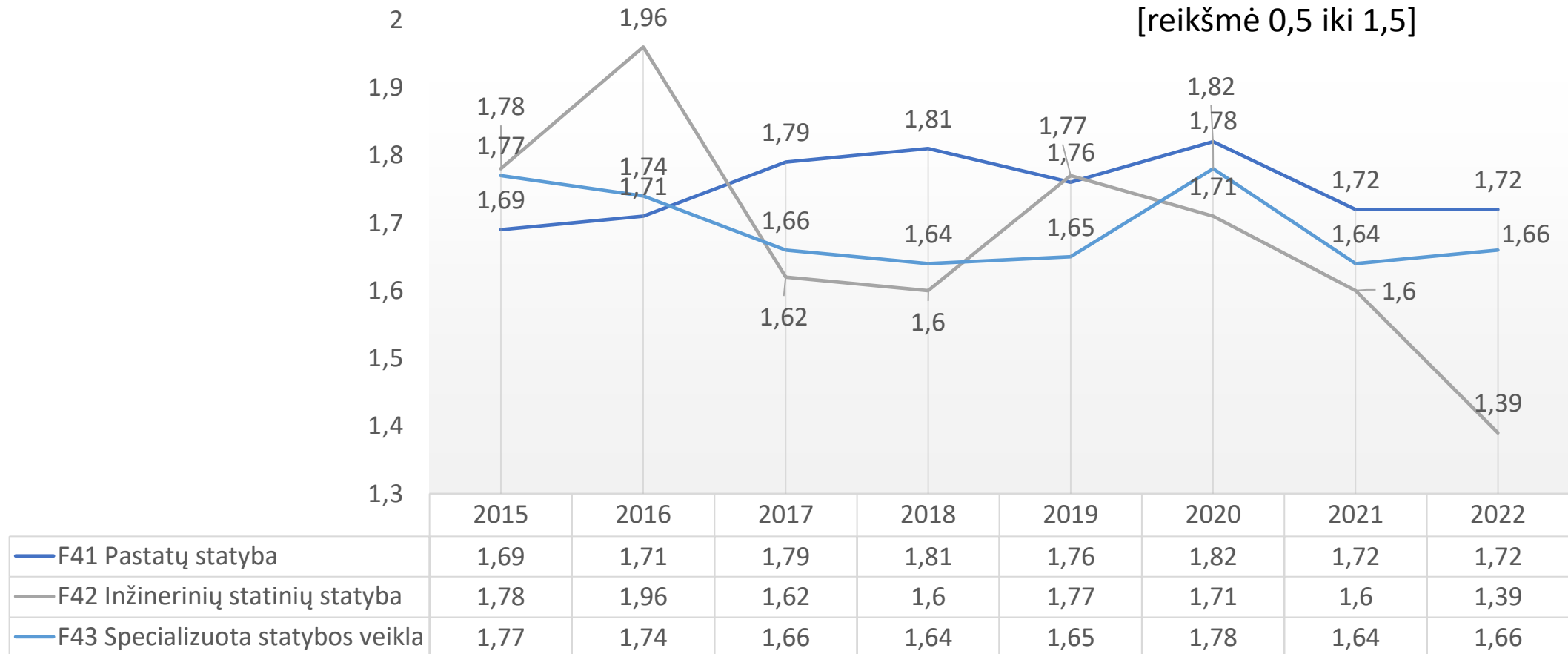
Einamojo likvidumo koeficientas =
Trumpalaikis turtas ÷ Trumpalaikiai
įsipareigojimai
[reikšmė 0,5 iki 1,5]

Einamojo likvidumo koeficientas statybos įmonėse yra aukštesnis – **1.65**, palyginus su ūkio vidurkiu – 1.48.

Einamojo likvidumo koeficientas

Einamojo likvidumo koeficientas =
Trumpalaikis turtas ÷ Trumpalaikiai
įsipareigojimai
[reikšmė 0,5 iki 1,5]

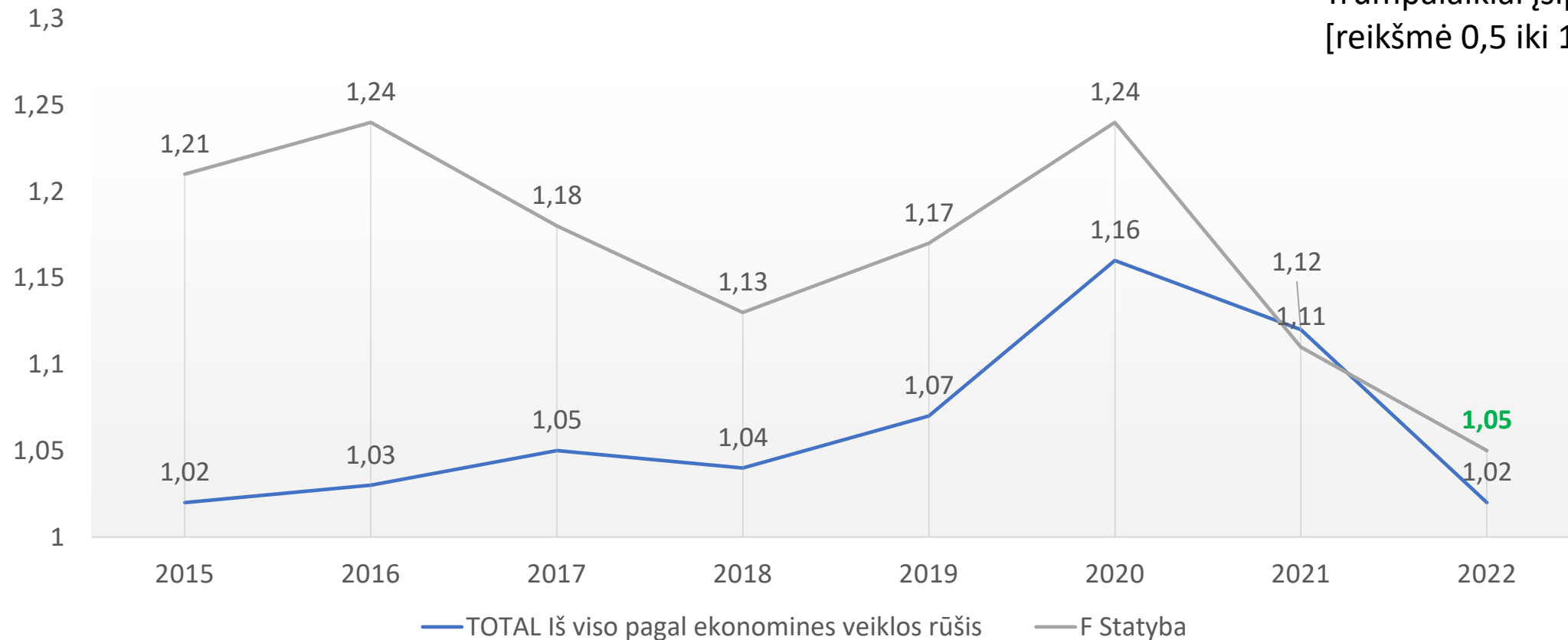

Einamojo likvidumo koeficientas tarp statybos įmonių aukščiausias yra pastatų statybos įmonėse – 1.72, kiek mažesnis yra specializuota statybos veikla užsiimančios įmonėse – 1.66, žemiausias – inžinerinių statinių statybos įmonėse – 1.39.

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra, 2024-01-30. <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=0da8079e-69f2-41b6-b097-1a4c57bc6697>
CPO. Standartiniai kvalifikacijos ir kiti reikalavimai tiekėjams (2023-07-24) <https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2024/01/Standartiniai-kvalifikacijos-ir-kiti-reikalavimai-tiekejams.pdf>

Kritinio likvidumo koeficientas

Kritinio likvidumo koeficientas = (Trumpalaikis turtas – Atsargos) ÷ Trumpalaikiai įsipareigojimai [reikšmė 0,5 iki 1,5]

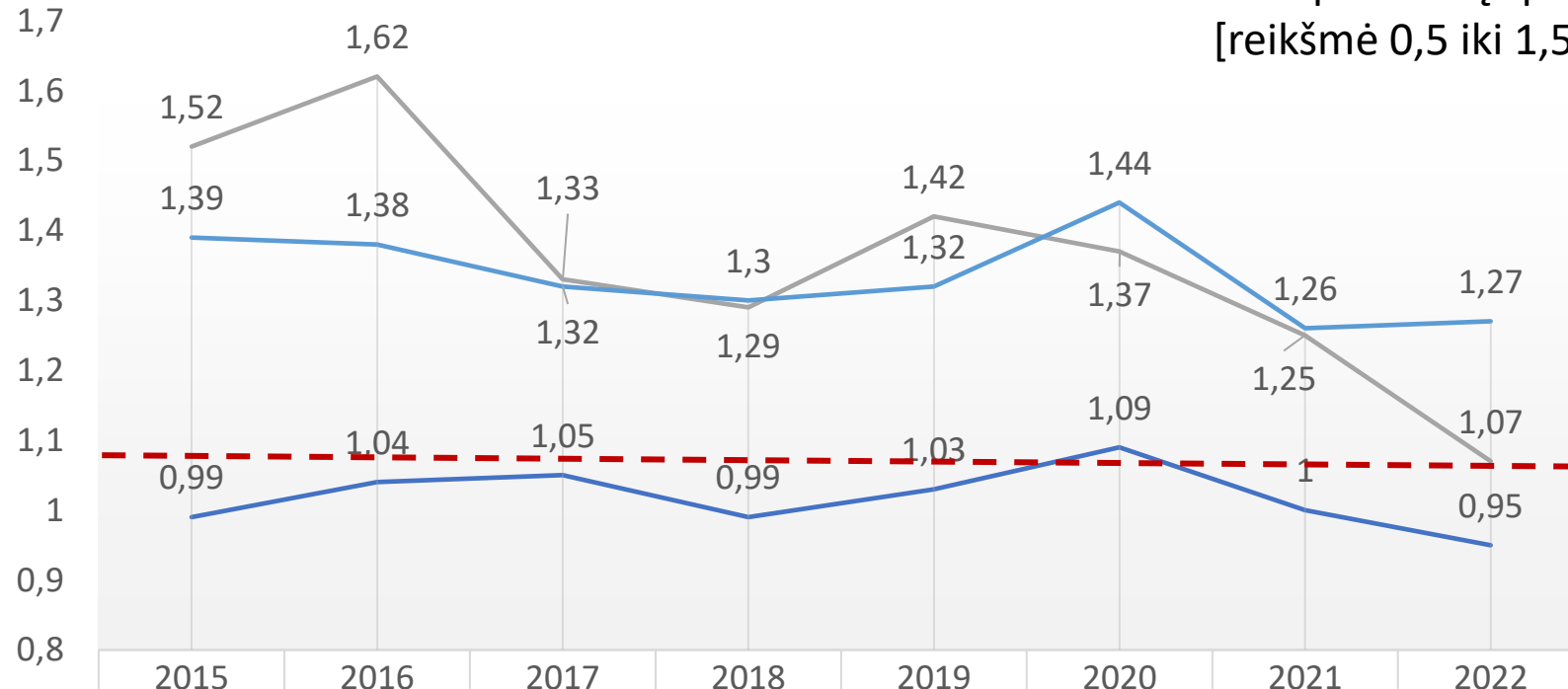

Kritinio likvidumo koeficientas statybos įmonėse yra aukštesnis – 1.05, palyginus su ūkio vidurkiu – 1.02.

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra, 2024-01-30. <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=2fcea875-72a6-4ca2-b700-76127e5badff>
CPO. Standartiniai kvalifikacijos ir kiti reikalavimai tiekėjams (2023-07-24) <https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2024/01/Standartiniai-kvalifikacijos-ir-kiti-reikalavimai-tiekejams.pdf>

Kritinio likvidumo koeficientas

Kritinio likvidumo koeficientas = (Trumpalaikis turtas – Atsargos) ÷ Trumpalaikiai įsipareigojimai [reikšmė 0,5 iki 1,5]

— F41 Pastatų statyba	0,99	1,04	1,05	0,99	1,03	1,09	1	0,95
— F42 Inžinerinių statinių statyba	1,52	1,62	1,33	1,29	1,42	1,37	1,25	1,07
— F43 Specializuota statybos veikla	1,39	1,38	1,32	1,3	1,32	1,44	1,26	1,27

Kritinio likvidumo koeficientas aukščiausias yra specializuota statybos veikla užsiimančios įmonėse – 1.72, mažesnis rodiklis yra pastatų statybos įmonėse – 1.27, žemiausias – inžinerinių statinių statybos įmonėse – 1.39.

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūra, 2024-01-30. <https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=2fcea875-72a6-4ca2-b700-76127e5badff>
CPO. Standartiniai kvalifikacijos ir kiti reikalavimai tiekėjams (2023-07-24) <https://www.cpo.lt/wp-content/uploads/2024/01/Standartiniai-kvalifikacijos-ir-kiti-reikalavimai-tiekejams.pdf>

Svarbu statybos sektoriaus ekonominiam tvarumui

- Statybos sektoriaus **finansinio stabilumo stebėseną** yra labai svarbi ekonomikos tvarumui.
- Sektoriaus ekonominiam stabilumui įtakos turi **atskirų įmonių finansinė būklė**, įskaitant jų gebėjimą valdyti skolas ir gauti kapitalo.
- Siekiama
 - išvengti pernelyg didelio skolinimosi,
 - mažinti apyvartinio kapitalo nepakankamumą,
 - mažinti bankroto tikimybę,
 - didinti mokumą ir likvidumą.

Pagrindiniai statybos sektoriaus iššūkiai

- Vidinių ir išorinių veiksnių derinys turi įtakos bendriems statybos sektoriaus veiklos rezultatams, augimui ir atsparumui.
 - Darbo jėgos trūkumas ir kompetencija
 - Technologinė ir skaitmeninė transformacija
 - Tvarumas ir žalioji statyba
 - Pasaulinė ekonominė neapibrėžtis, kylančios medžiagų kainos, tiekimo grandinės sutrikimai.
- Reguliavimo iššūkiai. Įmonių ekonominių ir finansinių pajėgumų vertinimas viešųjų pirkimų procese.

Statybos sektoriaus ekonominis tvarumas: Quo vadis?

Jelena Stankevičienė